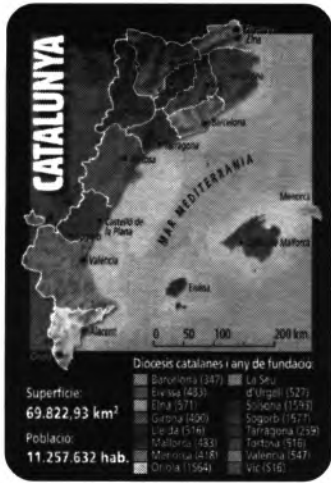

Dintre la història dels pobles i en la lluita per la seva existència, només sucumbeixen els que, per por al sacrifici o per ambició d'altres grans, perden la fidelitat a si mateixos. Que els que, com Catalunya, creuen que per cada poble no hi ha millor grandesa que la pròpia, ni temen la mateixa mort quan es tracta de servir-se fidels a la seva ànima, com aquesta ànima, també són immortals.

(Francesc Macià)

L'ESTEL

<http://teletel.terra.es/personal/focifum>
E MAIL focifum@teletel.es

A.P.P.E.C
ASSOCIACIÓ
DE PUBLICACIONS
PERIÒDIQUES
EN CATALÀ

ANY XIX. NÚMERO 439

15 DE JULIOL DEL 2000

PREU: 250 PTS - 1,50 euros

M A N A C O R

Fa 5 anys que n'Antoni Sunyer regenta la Cafeteria Es Brollador a la Plaça des Mercat de Manacor. Despatxa plats combinats. Menjar, beure i cafè, 1.200 ptes. Tel. 971 553 510

N'Antoni Frau és l'amo jove de la Ferreria Frau a la barriada de sa Torre de Manacor. Fan reparacions de maquinària de fuster. Tel. 971 554 570

Fa un any que en Guillem Roseta regenta el Restaurant del Supermercat Cabrabo de Manacor. Despatxa menús a 900 ptes. i berenars a 500. Tel. 971 843 432

Fa 20 anys que en Ricard Grifol de Barcelona va començar a fer feina a Perles Majorica. Ara fa un any que l'empresa Alfa amb accionistes colombians va comprar Perles Majorica i el va acomiadar a l'igual que a la majoria de directors. De jove va estudiar a Suïssa on se va llicenciar en enginyeria. Acabats els estudis va muntar una oficina tècnica d'investigació i desenvolupament. Perles Majorica li va comprar els projectes, feu equip amb ells i continuà investigant i millorant la producció. Ara té 15 patents tot relacionat amb les perles i continua investigant en diversos projectes. És casat amb na Dagmar Müller de Dusseldorf i viu a una finca de son Carrí on produeixen mel de abella. Els trobarem dinant al Restaurant Les Delícies de Manacor. Tel. 971 821 362

Fa 4 anys que en Pere Rufiandis regenta la Immobiliària Nova Gestió al carrer del Torrent de Manacor. A la foto amb les comercials Xisca Llodrà i Júlia Schneider. Tel. 971 845 143

Fa 25 anys que en Pere Sureda va obrir la Fusteria Sureda a Manacor. Ara està a punt de jubilar-se. Seguiran amb el negoci els seus fills Antoni i Caterina. Tel. 971 551 308

Fa 13 anys que na Carmen Casilda Romero d'Extremadura regenta el Saló Primavera al carrer Covadonga de Manacor. A la foto amb la seva ajudant Maria Josep. Tel. 971 554 750

Fa 4 mesos que en Joan Hernandes de Jerèz de la Frontera regenta el Barca na Bel al carrer del Carril de Manacor. Són del Barça. Tel. 971 554 412

Fa 9 anys que n'Inge Loren d'Anglaterra regenta el Taller de Tapissar Coven a Baix des Cos de Manacor. A la foto amb sa primera neta Cristina Galmès. Tel. 971 552 320

Fa 22 anys que en Mateu Fullana va comprar el Bar Mingo a la Plaça del mercat de Manacor. A la foto els seus fills i dependents. A més de begudes se despatxen plats combinats per un milenar de pessetes. Tel. 971 552 662

Fa 8 mesos que en Lluís Conesa i amb Pep Guillem, a qui veiem amb la comercial Marta Acosta, han obert la Impremta Digital Tot Tinta a l'Avinguda de Portugal de Manacor. Feina informatitzada o amb mètodes tradicionals. Tel. 971 555 222

N'Elisabet Olivares és la madona jove de Modes Belma a la Plaça de l'Ebanista de Manacor. Tel. 971 556 117

**Especial dedicat a
MANACOR, S'ILLOT
I CALA MILLOR
Si vos ha agradat,
telefonau al
971 26 50 05
i el vos enviarem cada
quinze dies**

PORTO CRISTO

Fa 7 anys que en Julio Madrigal regenta el Restaurant Sa Parra a l'entrada de Portocristo. Despatxa menús a 750 ptes. És un lloc del Barça. Tel. 971 822 023

Fa 4 anys que na Joana Peres ven la ceràmica i les teles pintades que ella i les seves amigues fabriquen, a la botiga Esport de Portocristo. Tel. 971 820 009

En Xisco Fuster acaba d'obrir el taller de vendre i adobar motos al carrer Sureda de Portocristo. Tel. 616 576 861

Fa 20 anys que na Margarida Bonet, amb el seu germà Toni regenten la botiga de Regals Maties Llabrés a Portocristo. És una botiga selecta on comercialitza les marques Lladró, Majòrica, Swarowski, etc.. Va obrir aquesta botiga el seu padrí Maties l'any 1945. Tel. 971 820 838

Fa 2 anys que na Caterina Pasqual va obrir el Gabinet de disseny i preimpresió Etil Gràfic a la Plaça de l'Església de Portocristo. Tel. 971 820 447

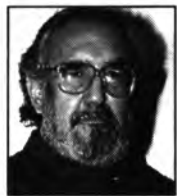
Fa 29 anys que na Francesca Amer va obrir la Botiga Amer al carrer de les Coves de Portocristo. A la foto amb sa filla Francesca Timoner. Tel. 971 821 063

Fa tres anys que en Juanjo Torralba a qui veiem amb son fill Alex, regenta l'Hamburgueseria Lo Pi al costat del Riu de Portocristo. De dia serveix als turistes i de nit als joves locals que van de bauxa als locals des carreró des Port. Tel. 971 820 142

Fa 20 anys que en Salvador Vermell regenta l'empresa Nàutica Vermell al riu de Portocristo. Ven i arregla barques i iots. És un dels patrocinadors de la independència municipal de Portocristo. Tel. 971 822 596

Foc i Fum

MATEU MARIÓ DE SANT JOAN

* Vos en recordau d'aquella revista que venien els pobres a les botigues i establiments d'arreu de Mallorca. Se deia *Buenas Noticias* i va durar una bona partida d'anys. Idò també ha plegat, i la gent la troba a faltar. Encara me demana si l'*Estel* és aquesta revista que venien els pobres (ara en diuen marginats), jo els dic que l'*Estel* són les notícies horribles, i no m'equivoc de massa.

* I continuo anant pel món, ara ja amb una vara, camí dels 66 anys. I no he dit res a la Seguretat Social, perquè mentre pugui caminar... mentre no sia un invàlid, me n'aflix de la misèria que l'Estat em pugui donar com a jubilació. És millor continuar predicant a la gent que tenen una llengua tant o més digna que les altres llengües. I que tenim una història tant gloriosa o més que la història d'aquesta gent

que conta la seva i diu que noltros no en tenim. I molt més vertadera que la d'aquests que diuen que descobriren Amèrica, quan el qui pagà les tres caravel·les fou el Marqués de sant Àngel, ben català ell, tresorer del rei Ferran, i que partí del port de Pals a Tarragona amb mariners catalans comandats pel català de Mallorca Cristòfor Colom i no de Palos de Cádiz, ja que a aquest darrer lloc no hi ha port de mar, ni n'hi ha hagut mai. Mentiders més que mentiders, i ara diuen que noltros falsificam la història, quan ells l'han falsificada durant els darrers 500 anys. Noltros continuarem contant la Historia Pàtria mentre hi hagi gent que la vulgui llegir. Aclarim conceptes als nadius i a la gent que d'arreu de la terra troben cobro a terres catalanes.

* El passat dia 6 de maig hi va haver Assemblea de regidors dels Països Catalans a la Ciutat de València. Segons la revista *El Temps*, (27 de juny), hi eren entre d'altres en Ricard Sixto, regidor de Burjassot, EU-PV, Joan Francesc Peris, tinent d'alcalde de Gandia, NE, n'Esteve Ordinyana, regidor de Castelló de Rugat, PSPV, Enriqueta Benavent, regidora de Quatretonda, Els Verds-PV,

Ferran Mascarell, regidor de Barcelona, PSC, Pere Torres, regidor de Rubí, CiU, Jaume Borbon, alcalde de Mequinensa, EU d'Aragó, Ernest Benach, tinent d'alcalde de Reus, ERC, **Miquel Ferrer**, alcalde d'Alcúdia, UM, Josep Antoni Chauvell, Mancomunitat de la Llitera, PSOE-Aragó, Jordi Moltó, alcalde de Sallent, CIU,

"Per Sant Pere, envolten sa figuera", perquè maduren les figues flors; roges i albacors, i fan festes de l'estiu a molts de pobles de la marina mallorquina, i anarem a sa Colònia de sant Pere, un poble del terme d'Artà amb més de cent anys d'història, molts de bars i restaurants i bona gent. Ara l'*ESTEL* hi anirà cada quinzena ja que hi térem molts de subscriptors i amics.

Antoni Pastor, regidor de Villena, Els verds-PV, Antoni Cunyat, alcalde de Favara, EU-Els Verds, Imma Maiol, regidora de Barcelona, IC-V, Marta Llorenç, secretaria de política municipal, CiU, Joaquim Nadal, Alcalde de Girona, PSC, Liduvina Gil, regidora de Gandia, PSPV, **Antoni Gómez**, alcalde d'Alaior, PSIB, Alà Baylac, Perpinyà, UC, Giuliana Tavera, regidora de l'Alguer, Lídia Magallon, consol major d'Escaldes-Engorday, Andorra. I, direu, perquè aquesta llista de càrrecs municipals que

es reuneixen en defensa de la llengua i territori dels Països catalans. Idò, perquè no hi hem vist cap càrrec del PSM, ni cap càrrec del PP. Dels PP ja ho sabem que estava en contra de la llengua, la cultura i tot allò que sia català, però del PSM, ens ha estranyat i molt la seva absència. Aquesta Assemblea de regidors dels països Catalans tendrà continuïtat i ha d'ésser segons va dir n'Ernest Benach, tinent de batle de Reus per ERC. "Hem de ser capaços de crear una estructura ben coordinada dels municipis de casa nostra. Diguem-ne agosarat, però podria arribar a fer les funcions de l'estat que no tenim i que molts volem". Ω

Monuments amb símbols feixistes i tradicionalistes a l'entrada del Port de Portocristo, just al costat del Club Nàutic, commemorant la derrota del Capità Bayo. Els vençuts d'aquella contesa, ara, comanden a Manacor i a Mallorca. Però la por continua. A Alemanya, el símbol feixista han desaparegut o estan als museus. Aquí continuen tan polents com en els anys quaranta.

On és el nacionalisme del Pacte de Progrés?

PERE FELIP I BUADES

El Govern del Pacte de Progrés està desenvolupant poques iniciatives de tall progressista, per ara. I ja duim un any de Govern, la qual cosa ens pot alarmar un poc. Però el que si ens està alarmant i molt, és el poc, poquíssim tall nacionalista que està tenint l'actual Govern al que a la seva constitució, se definí com a progressista i nacionalista. Idò bé, ara, al cap d'un any de constituir-se, aquest Govern ha pres ben poques iniciatives de caire nacionalista, tant en l'aspecte social, com de imatge ideològica. I no en parlem, ja, si parlem de temes culturals o lingüístics. Aquí si que sembla que aquest Govern, res o quasi res ha canviat amb respecte a aquells governs que sortien de la majories o minories majoritàries aconseguïdes pel PP.

En res veiem que estigui governant un govern nacionalista. On estan els avanços en normalització

lingüística?. On està la percepció que s'està ajudant o afavorint en el que és just, a la cultura autòctona?

Se reproduïxen els mateixos tics. Els membres o alts càrrecs de l'actual Govern, se manifesten moltes vegades en castellà quan son entrevistats per ràdio o televisió i s'obliden de normalitzar, ells mateixos, una llengua, la catalana, malgrat que per aconseguir el poder, participaren en manifestacions de reivindicació lingüística contra l'anterior Govern.

Se segueixen potenciant fetes de tall cultural foraster com la FERIA de Abril, coros rocieros, misas rocieras, romerías rocieras, etc., en les quals les institucions destinen molts de doblers del contribuent mallorquí, mentre de manera mesquina, neguen ajudes i el pa i la sal als esdeveniments que es preten guin organitzar amb la il·lusió de potenciar la cultura i la llengua d'aquí.

La timidesa de l'actual Govern a l'hora de prendre decisions per tal d'ajudar a la cultura i a la llengua és exagerada. I pos com a exemple de timidesa aquestes noves que parlen de que davant la inauguració d'una ràdio autonòmica, ens diuen que solament exigiran el 20% de música en català. Jo i moltes persones votants del vostre partit pensem que això no és suficient. Creuen que un govern que es diu nacionalista ja hauria de tenir emissores de ràdio i de televisió en català.

Jo i molts d'altres sentim desil·lusió i desesperança, i esperam senyor conseller de cultura que vos i els qui amb vos col·laboren també sentigueu el mateix. Però hi ha una gran diferència entre nosaltres i vosaltres i és que nosaltres no podem i vosaltres sí. De manera que posau-vos mans a la feina i d'aquesta manera ens fareu feliços i sereu coherents amb les vostres idees nacionalistes. Ω

La (seva) història

La Real Academia de la Historia (RAH) considera que els manuals escolars d'història usats a Galícia, Euskadi i Catalunya contenen "tergiversacions i llacunes manifestes" de tipus nacionalista. Sant tornem-hi: encara no ens hem refet d'una galtada que ens n'ensivellen una altra.

Sembla que els 350 acadèmics que (diuen) han treballat en l'elaboració de l'informe han agafat mal de ventre per qüestions d'enfocament; troben que, en el trajecte cultural que va (per exemple) de Galícia a la història universal, el tren no s'atura tant com ells voldrien a la parada d'Espanya. Però no val la pena entretenir-nos a replicar que, mal els pesi, Espanya no és el centre del món; el que interessa és esbrinar què preten la RAH amb aquesta injecció de verí, i per ensumar-ho convé parar atenció a tres dades: a) els socis catalans de la RAH no han estat consultats en cap moment; b) els acadèmics de la RAH no han trobat res que no sigui cert; i c) els redactors de l'informe carreguen les tintes contra Euskadi: acusen (policialment, i sense aportar proves) les ikastoles de promoure el racisme. Total, que se'ls veu el llautó: és a dir, les consignes del Pepé, i en concret la mà de la ministra d'Educació, Pilar del Castillo, que prepara el terreny per justificar el pròxim Decreto de Nueva Planta, ai quin lapsus!, vull dir decret d'humanitats.

Ja és ben vera allò de "si jo

som lladre de mena, els altres ho deuen ser de casta"; o allò altre de veure la brossa a l'ull d'altri però no reparar la soca que hom du a l'ull; i encara n'hi podríem afegir una altra com ara "afarta'm i resaré en veu alta les oracions que em dictaràs". En fi... Els redactors de l'informe podien haver-lo enriquit amb algunes reflexions necessàries: podien haver recordat que la història sempre -sempre- ens parla més del present que del passat; que tota història és contrastable amb una altra història, perquè sempre hi ha més d'un punt de vista; que la història no és una cosa donada, sinó un edifici que es construeix; o que la diferència entre un poble lliure i un de sotmès és que el primer construeix la pròpia història, i al segon la hi fan els vencedors. Però es veu que les subtils de la intel·ligència no els interessan.

La RAH tampoc no qüestiona el caramull de mentides repetit mil vegades als manuals escolars d'història d'Espanya - quantes vegades hem empollat que els visigots constituïen una unitat política?; o que "Espanya" neix amb la unió d'Isabel de Castella i Ferran II d'Aragó?; o que els decrets de Nova Planta modernitzaren (!) l'Estat? Molts historiadors espanyols han estat i són mestres en l'ofici d'endomassar calàpets.

D'altra banda, la RAH no sent la necessitat de demanar perdó per l'intent (secular) d'es-

borrar la memòria històrica del poble català. Acabada la guerra de Successió, uns consellers del Consejo de Castilla recomanaren que a Catalunya s'havien d'aplicar les mesures repressives "borrándoseles de la memoria a los Catalanes todo aquello que pueda conformarse con sus antiguas abolidas constituciones". I allò fou dit i fet -però ca!, això no fa ni fred ni calor als membres espanyols de la Real Academia de la Historia.

Deixem, però, els papers, i anem al regne de les intencions. L'objectiu que encaixa el Pepé (amb la RAH, com també amb la Real Academia de la Lengua Española) és diàfan: incrementar la pressió ideològica de l'Estat per combatre la dissidència i reduir-la per esclafament: d'arrel, a través del control educatiu (no els basta el 55% del currículum escolar que poden programar); per les branques, a través de les rentadores de cervells (la Galàxia Aznarenberg: el 80% de la premsa, ràdio i televisió) al servei de l'uniformisme espanyol.

Recordau aquelles cambres assassines de les pel·lícules de sèrie B, amb dues parets mòbils que acaben embotonant mortalment el malaurat que hi ha dedins? Idò talment això. Es tracta, ras i curt, d'una nova Reconquista, però ara els moros som les nacions minoritzades de la península ibèrica. Ω

Joan Cabot

PORTO CRISTO

Fa tres anys que na Marisol Miró, amb el seu marit Manuel Borruego regenten el restaurant Sa Boga al Riuet de Portocristo. Va construir aquest edifici, que també és Hostal son pare en Vicenç Miró l'any 1969. A la foto amb el seu fill Vicenç. Tel. 971 822 484

Fa 10 anys que en Jaume Rosselló regenta l'Hotel Santa Maria del Port a la barrada de ses Coves del Drac. Te 48 llits on se pot dormir per 2000 ptes per persona i nit. Cada dia, durant tot l'any hi ha bufet on se pot triar de 14 plats al preu de 1.300 ptes. beguda inclosa. Tel. 971 820 413

Fa 9 anys que en Gabriel Brunet les el mariner del Club Nàutic Portocristo. Te cura d'amarrar els iots al seu lloc. El port està ben ple tot l'estiu i cada dia hi ha iots que han de fondejar al mig del port. El president de l'entitat és en Pere Gonçal Aguiló i el director és en Rafel Fullana. Tel. 971 821 253

En Llorenç Barceló és l'amo jove del Restaurant can Toni a la barrada de ses Coves del Drac. El menú val 800 ptes i el menú especial 1600. A la carta se menja per una mitjana de mil duros. Fan bodes, comunions i banquets en general. Patrocinen el futbol de Portocristo, sa colombófila, sa confraria de pescadors i el partit polític local que vol la independència municipal de Portocristo. L'amo és son pare, en Tomeu de sa Gruta que va comprar el local fa 14 anys. A la foto amb el seu amic Miquel Àngel. Tel. 821 471

Fa 2 anys que en Miquel Sureda de Manacor, casat amb na Caterina Bauçà de sant Joan, regenta el Restaurant sa Cantina del Club Nàutic de Portocristo. Se menja per una mitjana de 5000 ptes. A la foto amb la cambrera Vanessa Bernat. Tel. 971 820 299

Fa 38 anys que En Jaume Vedell va obrir l'Hotel Sol i Vida a la barrada de ses Coves de Portocristo. Són 50 llits. Dormir i desdejuni costa devers 4000 ptes. El menú val 1000 ptes. A la carta se menja per una mitjana de 3000 ptes. Ara, ja està jubilat i regenten el negoci els seus fills Sebastiana i Salvador. A la foto amb sa neta Francesca. Tel. 971 821 074

Nàutica
vermell

Salvador Vaquer Cabrer

Passeig des Cap des Toi
07680 Porto Cristo
Tel. 971 82 25 96
Fax 971 82 25 97
E-mail: vermell@limit.es

La beatificació occidental de Putin

BERNAT JOAN I MARÍ. PRES.

D'ESQUERRA REPUBLICANA-ILLES BALEARNS I PITTÜSES

Vladimir Putin substituí Boris Ieltsin d'una manera semblant a com es produïen les successions a èpoques no democràtiques, amb un tarannà gairebé feudal, però amb una disfressa de democràcia del tot impecable. El tal Putin, per aconseguir el màxim de popularitat, de seguida que va tenir a les seues mans les regnes del poder optà per llançar una ofensiva total en contra de Txetxènia, una república "rebel", que havia decidit d'assolir la sobirania pròpia, independitzar-se de Rússia i construir-se un futur independent. Putin llançà l'ofensiva, i com sol passar quan una potència no sé si gran, però sí almenys molt voluminosa, s'enfronta amb un país petit, va acabar controlant (relativament) la situació. A hores d'ara, Rússia controla els principals centres de Txetxènia, però la guerrilla continua causant baixes cada dia a l'exèrcit d'ocupació.

En qualsevol cas, no ens interessa de destacar els fets de la guerra, que ja són sobradament coneguts per part de tothom, sinó el fet que Putin no va dubtar a posar en marxa la maquinària bèl·lica (amb els morts que causa, el sofriment a persones, la destrucció, i el caos que genera tot plegat) abans que arriscar-se a perdre unes eleccions. I, com que estava en condicions d'engegar aquesta maquinària, no dubtà un moment a prémer el botó. La seua necessitat de poder quedava, doncs, completament per damunt, en el seu rànking de valors, de tota la devastació que la guerra pogués ocasionar a la república caucà-

sica.

Lamentablement, amb la seua estratègia, Putin va aconseguir els seus objectius, i avui és el líder, home fort i president de la Federació Russa. I amb Putin es comença a veure quelcom que ja estava bastant clar amb Ieltsin, però que al llarg dels últims mesos, encara s'ha accentuat més. A Occident, tothom reconeix que es tracta de personatges poc presentables des d'un punt de vista democràtic, sense excessius escrúpols, vinculats amb màfies de castes diverses... Però (sempre s'hi posa aquest però) són el menys dolent que avui dia es pot trobar dins el caos de Rússia. Quan Ieltsin, ja es deia sempre que l'alternativa era el retorn al comunisme (cosa a hores d'ara inoperativa i impossible) o la victòria dels sectors més ultranacionalistes, agressius i feixistitzants de Rússia (amb Jirinovskiy al capdavant). L'amenaça dels uns i dels altres sempre feia callar els analistes: Ieltsin té una pila de defectes, però encara és el millor que podem trobar a Rússia.

Ara, amb Putin, continuam amb la mateixa cançó, i la guerra ha devastat Txetxènia davant el silenci més esfereïdor per part de tota la comunitat internacional. Quina diferència hi podria haver, si en comptes del "moderat" Putin, governassin Rússia els "ultranacionalistes radicals"? Què farien aquests darrers que no faci el primer? Quins escrúpols tenen els actuals dirigents que no tinguessin els que hipotèticament poden constituir-ne el recanvi? Ω

La llengua asturiana

La llengua asturiana ye'l productu de la evolución del llatín implantáu polos romanos nel territoriu de los ástures, un pueblu qu'ocupaba lo más d'Asturies y parte de los territorios de Lleón, Zamora y Miranda. L'asturianu recibió tamién les aportaciones de la llengua o llingües que falaben estos pueblos prerromanos qu'habitaben la nuesa tierra.

Edá Media

Comu pasó coles otre llingües romances, el pasu de llatín a asturianu foi lentu y progresivu y hebo una dómina na que les dos llingües convivieren, con distintu usu, nel reinu asturianu primero y nel astur-leonés depués. El documentu más antiguu conserváu güei que podía considerase romance asturianu ye'l Fueru d'Avilés, del sieglu XII. Nesta dómina empiecen a escribirse los Cartularios de los monesterios. Nos sieglos XII, XIII y parte del XIV, la llengua d'usu oficial na documentación d'Asturies y Lleón ye l'asturianu.

Hasta güei llegarenmos testos de fueros, donaciones, testamentos, documentos de compra-venta... escritos nesta llengua. D'esi tiempu quiciabes sobrevivan güei romances y cantares de danza pero nun se caltién nenguna manifestación lliteraria d'esa dómina, anque se sabe que les primeres redacciones de llibros güei atribuyíos a les lletres castellanes, como *El Llibru d'Alexandre*, foron escrites orixinariamente n'asturianu (o leonés) y traducíes al romance castellanu en versiones posteriores.

Los sieglos oscuros

Nel sieglu XIV entama la castellanización documental d'Asturies. Esta produzse pola llegada de funcionarios y mandatarios unviaos pola alministración castellana pa ocupar puestos de poder políticu y eclesiásticu. El puntu másimu d'influsión márcalu la perda de la guerra pol bandu de los nobles asturianos qu'apoyaben la causa d'Alfonso Enriquez. D'ehí a los prosimos dos sieglos l'asturianu ta ausente de les manifestaciones escrites conocíes y entama a quedar arrexexáu nos usos non oficiales.

Sieglu XVII

Nel sieglu XVII volvemos a alcontrar el resurdir de les nuestres lletres con Antón de Marirreguera, el primer autor modernu de nome y obra conocíos. Esti autor inaugura una riestra lliteraria que tien continuidá hasta anguañu. A elli siguenlu otros grandes autores como Francisco Bernaldo de Quiros, del que namás llegó hasta

güei el poema "El Caballu".

Sieglu XVIII

Nel sieglu XVIII la "Xeneración del Mediu Sieglu" representará'l cume d'una lliteratura na que predomina la poesía: Antón Balvidares Argüelles, Bruno F. Cepeda, Xosefa de Xovellanos, González Villar, Teresa Consul, Benito A. Ahuja... son dellos de los autores qu'usen la llengua asturiana

D'otru llau los proyectos y el llabor asturianista d'eruditos como González Posada y Gaspar Melchor de Xovellanos nun cuayen dafechu pero abren un camín pa que les xeneraciones futures reflexionen sobre'l vieyu problema llingüísticu asturianu.

Sieglu XIX

Nel XIX rescampen tres autores ente los demás: Xosé Caveda y Nava, - que s'adelantra cola so antoloxía de poesía n'asturianu a la resurdimientu lliterariu d'otres comunidaes del Estáu-, Xuan María Acebal, poeta d'enclín clásicu, y Tiadoro Cuesta, poeta popular y festivu que señala l'apoxeu y escayencia de la nuesa lliteratura. Amás escriben nel XIX autores como Domingo Hevia, Xosé N. Acebal, Flórez de Prado, Fernández de Castro, Aramburu, Xosé Quevedo, Anxel García Pelaez, Junquera Huergo... Nesta dómina los estudios asturianistes reciben un bon emburrión gracies a los trabayos del grupu La Quintana, formáu ente otros por Fermín Canello, Fuertes Acevedo, Braulio Vigón y Xulio Somoza.

Sieglu XX

Nació nel XIX pero que fain la so obra nel sieglu XX atopamos a dos autores que quiciabes perpasen en calidá a los otros de la so dómina: Xosé García Pelaez (Pepín de Pría) y Fernán-Coronas. Del primer terciu del sieglu XX paga la pena destacar la tradición de teatru n'asturianu que tien el so másimu esponente n'autores como Pachín de Melás. Ye de destacar el gran esitu popular qu'algamen les obres de dellos autores como Marcos del Tomiello; l'autor de "Soi de Verdicu". Nesta dómina faense los primeros estudios llingüísticos de Pidal, editase IXUXU; el

primer periódicu dafechu n'asturianu, creáse l'Academia Asturiana presidida por Fabricio, García Rendueles edita una esbilla de poesía ("Los Nuevos Bablistas").

Les condiciones polítiques y sociales d'Asturies que desemboquen na Revolución Asturiana del 34 y la guerra civil frayen les posibilidaes d'un desenvolvimientu afayaizu de les nuses lletres y ruempe los llazos cola emigración a América. Na posguerra escríbese en xeneral una poesía folklórica, sentimental o festiva, anque dellos autores como Llorienzo Novo Mier, Xosefa Canello, X. Manuel d'Andrés entamen a trabayar nel sen d'una recuperación cultural y llingüística d'Asturies.

Anguañu

La evolución de la llengua asturiana sigue nun procesu cambiante. La xeneración d'escriutores y llingüistes mozos nacíos depués de la guerra irrumpe nel panorama asturianu en 1974 cola fundación de Conceyu Bable y da un xiru radical a la visión de la llengua y la lliteratura asturianas. Les condiciones polítiques de los años 70 favorecen les condiciones pa que se dea la moderna reivindicación llingüística pola normalización y la defensa del asturianu. Sicasi, esti movimientu nun foi a llograr l'estatus d'oficialidá dientro del Estatutu d'Autonomía (1981), pero algamó la reconocencia de la esistencia de la llengua asturiana y la creación de l'Academia de la Llengua Asturiana como órganu oficial del Principáu d'Asturies.

Anguañu, los avance son notables, anque insuficientes, en tolos campos y na conciencia de los asturianos va caltriando la idea de la importancia que tien el caltenimientu de la llengua propia. En Lleón, l'Estatutu d'Autonomía de Castilla y León nun reconoz la esistencia de la llengua y la idea d'unidá llingüística ente los falantes ta mui perdida. En Miranda del Douru la Cámara Municipal sí sofita la difusión del Mirandés.

Nos últimos años la necesidá de la oficialidá de la llengua entama a convertise nuna reivindicación mayoritaria n'Asturies. Ω

Baloo
Kidz
Mallorca

moda i complementos infantils
en el nou Centre Comercial 1ª planta
MAJORIS DÈCIMA

Tel. 971 786 082

Llibres de tots
els Països
Catalans.

Llibres infantils
i juguetes.

Llibres de text.

Discos i
cassettes.

Vídeos en
català.

Servei de
llibres
estrangers.

Carrer d'en Rubí, 5
Tel./Fax: 971 713 821
07002 Ciutat de Mallorca

L'ESTEL

EL DIARI DELS
MALLORQUINS

SUBSCRIVIU-VOS-HI !!
ANUNCIAU-VOS-HI !!

TEL.: 971 26 50 05

El conformisme i la mediocritat

PER RICARD COLOM

"La virtut, en la demanda social, és la conformitat. I pateix aversió contra l'autoconfiança. No s'estima les realitats ni els creadors, sinó les nomenades i els costums".

(Ralph Waldo Emerson, 1803-1882, polític i pensador nord-americà)

"La mediocritat pesa sempre bé, però la seva balança és falsa".

(Anselm Feuerbach, 1798-1851, arqueòleg i escriptor alemany)

"A muntó persones no temen res amb més paor que de prendre postura que destaquí gaire, i clarament, del parer general. La tendència de la majoria és la d'adoptar un punt de mira tan ambigu que ho inclourà tot, i tan popular que hi inclourà tothom.

Ningú que acaroni idees altes i nobles les deu amagar sota una aparença d'aridesa per por a ser anomenats diferents".

(Martin Luther King, Jr., 1929-1968, líder afroamericà i pastor baptista pels drets civils i contra la guerra del Vietnam)

"Tot essent mediocre, però a força de saber humiliar-se, hom ho ateny tot".

(Pierre A. Caron de Beaumarchais, 1732-1799, dramaturg francès)

"Qualques homes naixen mediocres, d'altres aconseguen la mediocritat i a uns altres els cau damunt".

(Joseph Heller, 1923, novel·lista estatunidenc)

"Dins la boca de la Societat hi ha a muntó dents malmeses, cucades fins als ossos de les queixalades. Però la Societat no tracta d'extraure-les per deslliurar-se de l'afecció. Hi ha un fum de dentistes que disfressen les dents infectades de la Societat amb or llampant.

I en són molts els seduïts per aquests falsos reformadors: llur destí és la sofrença, la malaltia i la mort.

Visita els tribunals, guaita com actuen els malèvols i corruptes funcionaris de la Justícia. Mira'ls jugant amb les idees i els pensaments del poble pla, com el moix juga amb el ratolí. Visita les llars dels rics, on viu la presumció, la falsia i la hipocresia. Però no t'estiguis d'anar també als ravals dels pobres, on regna la por, la ignorància i la covardia.

Visita llavors els dentistes, rabents amb els dits i senyors d'eines delicades, pastes dentals i sedants, que passen llurs dies omplint els forats de les dents damnades de la nació per amagar la podridura".

"Les gents de la ciutat aparenten gran saviesa i coneixença, però llur fantasia és sempre falsa car sols són experts en la imitació".

"Qui repeteix allò que no comprèn no és millor que un ase carregat de llibres".

(Khalil Jubran, 1883-1931, escriptor i artista libanès emigrat als Estats Units).

"Jo, un estrany i esglaiat en un món que mai no vaig crear".

(A.E. Houseman, "Un al·lot de Shropshire")

"Viure és sentir-se perdut".

(José Ortega y Gasset, 1883-1955, filòsof i escriptor del proteixisme espanyolista)

"La manera més ràpida devers el triomf és semblar com si estiguessis jugant segons les regles d'algun altre, mentre tranquil·lament jugues en favor de tu mateix".

(Michael Konda)

"Quan et trobes a tu mateix del mateix costat que la majoria, és que ha arribat el temps de la pausa i de la reflexió".

(Mark Twain, 1835-1910, escriptor i periodista nord-americà)

"Que sóc estrany? Per què?"

Per què no vist com tu i tampoc no pens igual?

Per què no em deix pas dur per la publicitat i les modes?

Per què no hi ha qui em pugui fer canviar?

Per què segueix les embranzinades naturals?

Potser, perquè no estic tan reprimat com tu,

que has de vestir eixa roba o pentinar-te d'aquesta altra manera per a ser tu mateix@?

Tu, que segueix unes normes que

ni tan sols existeixen, em dius rar?

No sé pas qui dels dos fos l'estrany.

No sé quin dels dos realment viu bé"

(Axel Loparino) Ω

S'ILLOT

Fa 38 anys que en Rafel Mateu d'Inca a qui recentment s'ha unit na Claudia Paternoga d'Alemanya, regenta el Bar Torrador sa Cabana al costat del Talaiot Gros de s'Illot. Abans, quan el Govern Balear tenia cura del Talaiot, el tenien net i ben arreglat. Ara que ha estat cedit a l'Ajuntament de sant Llorenç, està descurat i ple de deixalles. Hauria d'estar tancat i vigilat, diu en Rafel. Al seu restaurant despatxa carn torrada i cuina mallorquina. Se menja per una mitjana de 1300 ptes. Tel. 971 810 236

Fa 10 anys que en Joan Ballester de sant Llorenç va comprar l'Hotel Lo Pi de la Mar d'una estrella a s'Illot. Són 120 llits. Habitació i desdijuni 2500 ptes. A la foto la directora Uschi Wilhelm. Tel. 971 810 023

Fa 3 anys que en Franz Reja d'Austria i sa dona Alla d'Alemanya regenten el Bar Die Klaina Knaipe a s'Illot. El senyor Reja és descendent del baró aragonès Alfonso Reja que va anar amb el rei en Jaume a la conquesta de València. El darrer Reja famós fou el Baró de Reja que va lluitar al costat dels catalans amb el grau de coronel a Catalunya contra els castellans i francesos a les ordres del Borbo l'any 1715. Amb la desfeta, se refugià amb els seus a l'imperi austriac on continuà la carrera militar a les ordres de Carles III, aleshores emperador d'Austria. Ara, 285 anys després d'aquells fets, en Franz Reja ha tornat a la pàtria. Tel. 811 357

Fa 36 anys que en Joan Giscafré va obrir el Forn de s'Illot. És l'únic forn de pa del poble. També és propietari de l'Hotel Club s'Illot de tres estrelles. Son 115 llits. El preu de dormir amb desdijuni és de 6.200 ptes la nit. Tel. 971 810 115

Fa 9 anys que na Shirley d'Anglaterra i en Marcelo d'Argentina regenten el Bar Top Hat a s'Illot. Un lloc internacional on tothom hi és ben arribat. Tel. 971 810 240

Fa 4 mesos que n'Helena Umbert de son Carrió, nascuda a bons Aires de pare carroner i mare calabresa, ha obert la botiga de comestibles Hellen a s'Illot. Cada dos anys, n'Helena va a bosn aires a veure sa germana i les dues filles que quedaren allà. El seu fill Marcelo i sa filla Sílvbia son a Mallorca. Tel. 971 811 073

Fa 20 anys que en Josep Sureda de son Carrió regenta el Basar Neeptuno a s'Illot. A la foto amb el seu fill Geroni. Tel. 971 810 760

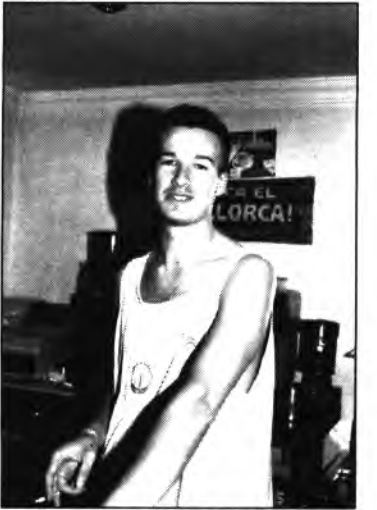
Fa 2 anys que en Tomeu Perelló de son Carrió regenta la botiga de lloguer de cotxes Autos sa Coma, amb sucursal a Cala Millor Tel. 971 810 306

Fa un any que en Francesc Blanco de Felanitx ha obert la Sabateria Les Palmeres a sa Coma. A Felanitx ja fa 20 anys que va obrir la sabateria Les Palmeres. Tel. 971 812 662

Fa 13 anys que en Rainer Alcon d'Alemanya va obrir la Immobiliària sa coma. Ara fa 3 anys que és promotor de construccions que llavors ven. També fa feina per encàrrec. Tel. 971 811 758

Fa 3 anys que en Daniel Font regenta el Bar sa Plaça a son Carrió. És un lloc del Reial Mallorca. Tel. 971 838 438

CALA MILLOR

Fa 3 mesos que la Família Alonso de Madrid regenta la Cafeteria La Cibeles a Cala Millor. Despatxen menús a 900 ptes. a la carta se menja per una mitjana de 2000. Tel. 971 585 071

N'Estel d'Or López és la madona jove del Saló de Belesa i Estètica Essència a Cala Millor. Sa mare, n'Esperança Meca va obrir aquest local fa 12 anys. Tel. 971 586 022

Na Vanessa Macies és la madona jove del Restaurant Gayma a Cala Millor. Se menja per una mitjana de 1000 ptes. A la foto amb eleu cambrer Antoni López. Tel. 971 585 56

Fa 3 anys que n'Elke Reinartz de Colònia (Alemanya) regenta la Immobiliaria Bellacasa a Cala Millor. Tel. 971 813 081

Fa 3 anys que en Guillem Riera i na Rosa Corral, tots dos de sant Llorenç regenten la Botiga Riera a Cala Millor. Tel. 971 586 589

Fa un any que madó Tonina i l'amo en Miquel de sant Llorenç obriren el Bar és Murter a Cala Millor. Despatxen menús a 850 ptes. Són del Mallorca i del Cardassar. Tel. 649 431 234

Fa 2 anys que n'Antoni Santandreu de son Carrió regenta la Cafeteria Platja Verda a Cala Millor. Se menja per un milenar de pessetes. Tel. 971 587 327

Fa 2 anys que na Manuela Kirschbaum de Dusseldorf regenta la botiga de moda Manou a Cala Millor. Tel. 971 813 114

Germania 2007: Crida al Pancatalanisme per la responsabilitat

Molts de nosaltres vam veure, en directe o pel Canal 33, l'inoblidable actuació d'en Lluís Llac i els diferents orfeons i corals de grans i petits de tot Catalunya a la Plaça de Bous de València del 6 de maig passat, una enlairada, bellíssima i autèntica òpera coral de blues, per a mi la millor actuació en directe que record haver mai vist en ma vida.

El PP que governa la Generalitat Valenciana tingué el desvergonyiment i la barra, un any més, de boicotejar i no fer esment d'aquesta mena d'actes.

Però hi ha una cosa més greu encara que no pas la previsible actuació dels nostres genocides. I és l'actuació vanalment infantil i estúpida de sectors dits radicals que s'auto-proclamen independentistes (de diumenge i d'avalot, més aviat, caldria aclarir, perquè és gent que amb prou feines deu pensar ni el que fa) i que explica en part per què Catalunya es troba encara tan lluny de la independència, malgrat tanta sang catalana vessada. Aquesta colla d'oligofrències i de cafres (en general, cal dir noms, pròxims a Maulets i, sobretot, a la PUA) es dedicaren a cridar, com de costum, lemes irrals i espantaàvies, totalment avantgardistes i fora del que els ciutadans normals poden comprendre. Altrament, tot un homenatge a llur impotència i manca d'idees pràctiques per a fer avançar res. Ompliren la plaça de bous d'enganxines i pintades i, l'any passat, arrencaren de la figura metàl·lica d'un torero, etc. En fi, tot per a donar feina als fotògrafs i titulars de la premsa espanyolista ("Las Provincias", sobretot) que sempre que pot ens degolla a tots dins el mateix sac. Tenim prou dades com per a pensar que en concret la P.U.A. (Plataforma d'Unitat Antifeixista) es troba infiltrada per provocadors espanyolistes (per ex., entre ells solen parlar en foraster, ataquen altres independentistes d'ERC, EC, etc.): Sabut és que els ocupants espanyols tenen una gran preferència per a infiltrar i podrir tot allò que els pot causar problemes: ells són ben realistes i intel·ligents quan es juguen llurs sous de sangonera i han de tocar temes de raó d'Estat.

En tot cas, aquesta tropa de jovenel·los amb garrafa i canut són mals imitadors i esbirros

de "Jarrai". Dissortadament, tot el Moviment d'Alliberament Nacional Basc (H.B., Jarrai, etc.) es troba prou controlat pels sangonosos i estúpids stalinistes d'ETA i els seus ofuscats partidaris. Gent que, sens dubte, han patit moltes tortures, morts i d'altres violències semblants de part dels ocupants espanyols, però que han demostrat gran ceguesa i sadisme en llurs criteris polítics i militars, així com una olímpica indiferència envers els interessos de l'independentisme català (fins i tot el PSAN es barallà amb ells).

Item més, a tomb de ca nostra: Any rere any es produeixen aquesta mena d'estupideses irresponsables al País Valencià (i també a la resta de Catalunya), fruit de la ceguesa i de la incompetència política de part dels qui comanden Acció Cultural del País Valencià, estupideses que són automàticament explotades mediàticament pels racistes anticatalans que Madrid fomenta a la premsa valenciana. Però ACPV continua mantenint, any rere any, com a buròcrates seus un seguit d'ineptes, irresponsables i de Maulets que porten el nacionalisme cultural vers el ghetto i un total aïllament social. Fomenta esquerranismes infantils eixorcs (com xerrades i llibres de gent com la Núria Cadenes, una perfecta miop política) i una mentalitat "anti" més pròpia dels hippies dels anys 60 que no pas dels moments que vivim. La mateixa enganxina que convocava a la manifestació només era el dibuix, d'estil anys 30, de 4 punys (no n'hi havia prou amb un, sembla), a l'estil comunista, com si per a ser nacionalistes calgués també ser d'entrada comunistes. Això 10 anys després de la fi de la Guerra Freda! És que els comunistes controlen la impressió de les enganxines d'ACPV? És que ACPV troba que la millor estètica per a comunicar el que vol a una societat on el PP guanya per majoria absoluta és simbologia de l'època de la guerra civil? Per què ACPV no es decideix d'una vegada a posar nacionalistes competents i oberts en el seu organigrama i foragita tota la colla d'eixelebrats, sectaris i stalinistes que pul·lulen per alguns dels seus despatxos? Cal demanar a ACPV que es replantegi l'estil d'algunes de les coses que està fent, pel bé del

País Valencià i de la llengua catalana al Sud.

Ja n'hi ha prou de cridòria de lemes tan grandiloqüents com irrals, a les manifestacions pancatalanistes!. Cal ser estrictament realista i usar les mateixes armes que l'enemic (que en fa servir de ben didàctiques i capaces de connectar amb el que pensa la gent, lemes populistes, no declamatoris). Ni, com sempre sol fer el pancatalanisme fòssil, abstractes declaracions de principis fantasmals i de poesia insolent, normalment d'una sublim inutilitat política, totalment fora dels plantejaments del ciutadà normal i de la dinàmica propagandística dels nostres enemics.

Al llarg de ma vida he llegit prou llibres sobre propaganda política i hi he esmerçat moltes hores. Dissortadament veig com la nostra veu dista moltíssim de ser atronadora i, dissortadament, la propaganda espanyolista fa que Espanya sia una tortura psicològica ben real i ben present a les nostres vides. Dir cap altra cosa és col·locar-nos en un pla irreal que automàticament rebutjarà qualsevol persona corrent i farà que els pancatalanistes encara ens queden més penjats i mistificats: en Bàbia (on ja de normal solen estar i no baixar).

I és que, en política, cal evitar aquestes desbarrades amateurs, perquè la política és una ciència prou exacta, que té unes lleis lògiques, i les errades s'hi paguen cares. Els pancatalanistes, amateurs que fan política en pla hobby, es permeten massa errades irresponsables i una gran i suïcida indisciplina generalitzada. Per això, tot i ser "tan sabuts", anem de cap a l'extinció com a poble: Creguts impertinents de nas arrufat que no baixen de l'ase ni encara que els matin. Creguts que no es prenen seriosament la sang de tants màrtirs, des d'en Moragues a en Nin.

Una mica més de realisme, responsabilitat i pensar dues vegades les coses, si us plau. Prou d'anar tant a la babalà. "Cap societat, per molt petita que sia, pot servir-se ordenada sense una autoritat que la meni; on hi hagi un aplec cal que hi hagi una llei d'unitat" (Balma). Unes bones lleis i uns bons criteris realistes i eficaços". Ω

Jaume Tallaferró

Gesa deixa les nostres illes a les fosques, mentres vol anar a fer llum per devers Xile

CECILIA BUELE I RAMIS. DIPUTAT DEL PSM-ENTESA NACIONALISTA AL PARLAMENT DE LES ILLES BALEARS. CIUTAT, 2 DE MAIG DE 2000

GESA, empresa fundada l'any 1927, és l'empresa filial d'ENDESA que distribueix energia elèctrica a les Illes Balears. N'és l'única empresa que hi fa aquest subministrament. I de quina manera! Amb la més grossa de les prepotències i amb una més que rebutjable arrogància, ben característiques d'empreses multinacionals i monopolistes d'arreu del món.

La clientela forçosa de GESA – que som tota la gent resident a les Illes Balears – ha de romandre del tot sotmesa als capritxosos preus i a les capritxoses polítiques energètiques que imposa el consell d'administració d'una societat anònima que, a les mateixes portes del segle XXI, continua mantenint uns criteris tan expansionistes i acumuladors de capital que semblen molt més propis del ja ultrapassat segle XIX.

Com a empresa filial d'ENDESA, GESA, que ostenta el monopoli

de la distribució elèctrica a les nostres illes, és l'única responsable de l'apagada que deixà Mallorca i part de l'illa de Menorca sense electricitat el passat dia 15 de juny i molts d'altres dies. Ens hi deixà ben a les fosques, i en moltes d'altres ocasions tant anteriors com posteriors.

El Consell d'Administració de GESA també és l'únic responsable dels substanciosos i creixents beneficis econòmics que s'hi generen, un any darrer l'altre, a costa d'un increment vergonyós del preu d'un mal servei i d'una minva considerable d'inversions en la millora d'infraestructures de manteniment de les instal·lacions i del personal, i en la protecció del medi ambient entre nosaltres.

¿Com deu haver quedat tot allò que feia referència a l'impost ecològic a l'empresa, de fa uns anys?

Tots els clients illencs de GESA – que també ho som d'ENDESA –

tenim tot el dret del món a saber amb exactitud on van a parar els nostres doblers, els doblers que li pagam pel subministrament elèctric que ens ha de proporcionar. Si més no, pel simple fet que no tenim cap altre remei que haver-hi de recórrer, ja que no comptam amb cap altre mitjà de subministrament possible a les nostres illes.

A l'hora d'obtenir energia elèctrica, les Illes Balears són totalment en mans de GESA. Així ho té disposat la multinacional ENDESA. Així ho manté fermat l'actual política energètica d'un govern com l'espanyol.

Tots els clients illencs de GESA – que també ho som d'ENDESA – tenim tot el dret del món a saber fins a quin punt estam contribuint, de manera molt directa, a fer possibles i reals les inversions que fa ENDESA, per exemple, a la regió xilena de l'Alt Bio-

bio, on manté projectada la construcció de 7 embassaments d'aigua per a la construcció de centrals elèctriques que han d'arribar a negar bona part del territori maputxe-pehuenxe.

Tenim tot el dret del món a saber fins a quin punt els nostres doblers, els doblers que pagam els clients de GESA, estan contribuint de manera molt directa a destruir uns territoris i un mediambient íntimament lligats a la vida de tot un poble – el poble maputxe-pehuenxe –. Un poble que no es vol resignar a haver de desaparèixer del mapa de la història i que reclama amb força i energia la solidaritat d'altres pobles del planeta Terra, en la seva lluita oberta contra els grans projectes hidroelèctrics de la gran empresa multinacional ENDESA.

Mentre allà, a la regió xilena de l'Alt Biobio, nombrosos col·lectius ciutadans s'estan oposant amb fermesa

a uns projectes d'ENDESA que fan malbé terres, propietats, costums, poblacions, entorns naturals i d'altres espais protegits, aquí, a les nostres illes i per afegeït, també n'hem de patir les conseqüències. El Sr. Martin Villa ara ens governa, des d'aquesta presidència de l'empresa.

Al fet d'haver de suportar els greus inconvenients que comporta per a les nostres illes l'existència absurda d'un més que vergonyós monopoli en el subministrament de l'energia elèctrica per part de GESA, ens hem d'anar avesant a constatar que, a més d'estar incomplint els compromisos, es limita a demanar disculpes, i ja està.

L'empresa GESA, filial d'ENDESA, ens té i manté ben agafats pel coll a hores d'ara. I no tendrem bemolls per a desfer-nos-en?! Ω

Mallorca, 30 de juny de 2000.

Perdre les manades pel rostoll

PER MANEL FRAU I CORTÈS, CAP DE LLISTA D'ESQUERRA REPUBLICANA (ERC) A L'AJUNTAMENT DE PALMA (mfrau@maptel.es)

Per a moltes persones es tracta d'una simple anècdota. Una ocasió per a què els quatre de sempre posem el crit en el cel: el regal del iot reial. Tres mil milions de pessetes, donades graciosament per una associació turísticocultural integrada per empresaris turístics mallorquins i coneguts hotelers i amb la participació d'IBATUR. Davant de tota la premsa, l'encarregat del patrimoni "nacional" rep el iot, que serà destinat a ús, servei i xerinoles privades de la casa reial espanyola. Ni una sola veu en contra. Tothom sembla estar-ne cofoi, com si la lògica ens dictés que l'element imprescindible en qualsevol país que vulgui ser cool és tenir un iot caríssim per a què els monar-

ques puguin passejar-se a gust i convidar altres oligarques de tot arreu. Si això no és una actitud de submissió colonial, que baixi en Mafumet i ho digui!

No dubto un moment en declarar-me (pan-)català, republicà i independentista. Amb aquest plantejament ja no caldria gastar paper per a justificar la meua oposició a què fem regals al monarca d'un país que ens té sotmesos i colonitzats. Ara bé, fins i tot el lector que se senti espanyol i monàrquic convindrà amb mi que l'episodi del iot és mal de justificar. Se'ns pot acusar de demagogs, però ens sembla que una despesa d'aquestes característiques no hauria de fer-se tan a la

lleugera, i més quan el regal no ha estat sol·licitat pels borbons, sinó que els hotelers l'han fet de grat, perquè sí, per fer-se el botifarra. I si els monarques espanyols són tan senzills com ens volen fer veure, bé podrien haver-hi renunciat amb un somriure.

Però qui ha fet el regal? No ha estat un grup de ciutadans qualsevol, moguts per una eufòria estiuenca. Els mateixos empresaris que ploren perquè l'ecotaxa els pot fer perdre una petita pessigada dels seus beneficis (tanmateix, per protegir quatre platges de no-res i mitja dotzena de llangardaixos endèmics!), no reparen en despeses quan es tracta de quedar bé davant l'élite espanyola.

Fem una mica més de demagògia. Els tres mil milions –tot i no ser una quantitat astronòmica– superen moltes de les partides pressupostàries del Govern Balear (apostaria que la de normalització lingüística, sense anar més lluny). Un iot té una vida útil d'una dotzena d'anys. L'anterior Fortuna està a punt de ser desballestat i fet ferralla. Amb tres mil milions es podrien fer altres coses que pervisquessin molts més anys i que igualment també beneficiarien el sector turístic, que tant preocupa als finançadors del iot reial: una bona biblioteca que acabés amb el provincialisme de les actuals; un museu de mesures i fons respectables; un centre de congressos que permeti atreure tot un sector absent entre els nostres visitants: l'alt empresariat o els participants en congressos científics; millores en la xarxa ferroviària i de transports en general; centres cívics, beques per a estudiants; una empenta més que considerable per a la creació de televisió i ràdio autonòmiques; inversions I+D, en unes illes mancades de pràcticament tot en aquest nivell: agricultura, entorn, xarxes de comunicació. Que el lector continuï la llista de possibilitats, si vol passar l'estona. Coses, en suma que contribuirien a fer país: això és una inversió de futur, i no pagar-li les festes privades al representant espanyol.

En la meua opinió, els empresaris illencs estan demostrant una forta manca de sensibilitat social i nacional. El Grup Fer i les seves Fires d'Abril (a veure quin dia patrocina una festa d'aquí), l'absència quasibé total del

català en la majoria d'empreses (fins i tot quan s'anuncien en ràdio i televisions de parla catalana)... només són la punta d'un iceberg que ens fa intuir que a part del propi lucre, n'hi ha que no hi veuen un pam més enllà. Pesseta segura, res d'invertir en incertes aventures! Comparem l'anècdota del iot reial amb el funcionament del sector privat americà a l'hora d'invertir en el camp social: existeix una cultura de fons que no espera que sigui el govern qui ho faci tot. Als EEUU la immensa majoria d'hospitals, universitats, beques per a estudiants i investigadors o obres socials són de titularitat privada i es financen gràcies a inversions del sector empresarial, que a canvi obté importants avantatges fiscals, gràcies a lleis de fundacions pensades amb el caparró i no amb les vísceres. En canvi, a ca nostra el model a imitar sembla ser el de la república bananera (més aviat monarquia africana): anar fent presents als reietons tribals en agraïment al fet que ens hagin escollit per a què els mantenim nosaltres. Ara bé, teòricament ho han pagat els hotelers i són ben lliures de fer-ho, per molt que la resta ens plantejgem, en el fons, amb diners de qui?

Les empresaris han quedat com a senyors, com a gent agraïda i monàrquica fins a la medul·la òssia. Però s'estan perdent l'oportunitat de demostrar que s'estimen aquest país (el nostre, no el del veí) i que pensen en el seu futur. Com diu la padrina, això és perdre les manades pel rostoll. Ω

CALA MILLOR

Fa 4 anys que en Peter Klee de Wupertal reganta la botiga de moda esportiva Rotkäpchen a Cala Millor. Ven camisetes de quasi tots els equips de futbol europeus. Tel. 971 814 094

Fa un any que en Thilo Graff de Kaiserslauten s'ha associat amb en Bartomeu Riera que duu la Immobiliària Riera & Graf al carrer del Bon temps de Cala Millor, un carrer aquest amb 5 Agències Immobiliàries. Tel. 971 813 755

Fa 8 anys que en Toni Riera i en Bernat Gelabert s'associaren per regentar el Taller Toni&Bernat de reparació de TV i antenes a Cala Millor. Tel. 971 814 025

MARIA ALBERDINA
CENTRE D'ASSISTÈNCIA A PERSONES MAJORS O INCAPACITADES
Carrer dels Trencadors, 1-bis
Tel. 971 445 101 s'Arenal de Mallorca

Propaganda subliminal racista a les televisora espanyoles

La nova estratègia militar (dels "imperis") passarà per regular, controlar i manipular els mitjans de comunicació

(ALVIN TOFFLER, CIENTÍFIC NORD-AMERICÀ DE PROSPECTIVA)

Els mitjans espanyols utilitzen sistemàticament tota una sèrie de sofisticades tècniques i tàctiques de disseny, elaborades per especialistes de màrqueting i comunicació, per a les fites polítiques de l'Oligarquia i del seu actual gestor, el PP.

Cal dir que aquestes tàctiques exigeixen que el PP no faci veure que s'emmerda directament en res, perquè ha de donar sempre un perfil "de centre". Les campanyes racistes i intimidatòries contra Catalunya, el treball brut de manipular, intoxicar i atiar odis atàvics és treball dels mitjans de comunicació. Mentre, el PP ha de presentar-se sempre repentinat i perdonant-nos la vida amb indulgència.

Són les dues cares de la mateixa moneda, com el policia "bo" i el "nerviós" dels interrogatoris de quan Franco. Els uns (Anson, COPE, ABC, Las Provincias...) són el puny de ferro, i es dediquen a fer safaris contra els catalans en exercici i a atiar la catalanofòbia més racial, ens presenten com a monstres o com a Neanderthals en llurs coves paleolítiques. Mentrestant, els altres (el PP suposadament de centre), amb guants de seda, es presenten com a

magnànims-solidaris-equilibrats que ens tendeixen generosament la mà i ens perdonen la vida (i de quan en quan, per a fer la gràcia a llurs incondicionals de sempre, fan com que senten els mèdia -i, clar, si ho diuen "todos" és perquè tenen raó-, i n'amollen alguna atacant-nos i menyspreant-nos).

Com no tenen cap partit important a la dreta d'ells, arriben tots els vots: els de sempre de la dreta (que saben que són anticatalans a morir, com ells) i els de centre (que han acabat empassant-se que "los catalanes son muy malos"). "Toop'a ellos", com quan feien les Amèriques assassinant més de 100 milions d'indis. "Ellos" se la saben llarga, per qualque raó foren "espada de infieles, martillo de herejes y forja de Imperios".

Vegem ara alguns exemples quotidians d'aquestes tàctiques subliminals:

-A les comèdies espanyoles ("Manolo y compañía", Lina Morgan, etc.) els personatges són preferentment castellano-andalusos de classe treballadora o popular vivint a Madrid, o sia, elaborats prototipus de majoria social a fi que gran part dels televi-

dents s'hi identifiquin directament o indirecta i de donar-los així no sols "exemples de normalitat" (ser madrileny, etc.) sinó també frases fetes, bromes, tòpics, facècies, etc. que després la gent pugui repetir (en castellà, evidentment) en la seva vida quotidiana. En definitiva, allò que en anglès hom diu "patterns", però en versió, diguem-ne, "only Spanish". D'aquesta manera, els dissenyadors del genocidi cultural pretenen enviar la cultura viva, la quotidianitat de les cultures no-castellanes al museu paleontològic. O sia, una tàctica cultural genocida administrada en petites dosis, com feia la Vídua Negra.

-La informació esportiva sol tractar de molt diferent manera segons quins equips, així, quan parlen del Barça sempre ressalten tot allò polèmic i callen les voltes que els àrbitres el perjudiquen. En canvi, del R. Madrid parlen quasi sempre en un to càlid, de proximitat, per a fer-lo simpàtic. Sovint hi tenen la barra d'entremesclar cròniques rosa del fill de Raül o de la núvia d'en tal, cosa que no solen fer amb cap altre equip. No debades els programes esportius solen fer-los seguidors del R. Madrid o del "Aleti", a "Prado del Reir".

-El folklore queda monopolitzat

pel pseudoflamenco (una versió embastardida de l'autèntic flamenco, on primeren les facetes més individualistes, agressives i histèriques sobre el "cante hondo" i tot allò més líric i poètic), "elevat" oficialment des del seu origen purament andalus a una mena de folklore que trauen les TV espanyoles (també les valencianes) és pseudoflamenc. Quasi el 10% restant se'l reparteixen "jotas" i xotis madrilenys. El folklore basc o català (o valencià, omallorquí...) no hi apareix ni per casualitat: "El peor desprecio es no hacer aprecio". "Castilla.. que desprecia cuanto ignora..." (Machado). No hi apareixen cançons en català, basc, gallec, etc. ni per casualitat, poden passar anys i anys abans de sentir-ne una, tot i que també paguem impostos i som ciutadans espanyols. Oficialment no existim: és el total "apartheid" cultural.

-En els concursos, les preguntes de geografia, història, etc. solen referir-se quasi sistemàticament a poblacions i fets de l'Espanya més profunda, preferentment l'Altiplà. "Pueblos recios y buenos españoles". La perifèria quasi ni apareixem, devem ser "no normals". El missatge inconscient que hi transmeten és: "los periféricos

(nacionalistas y malos apañoles) no son gente culta y normal y por eso ni los sacamos, lo normal es ser de Cáceres y español hasta las cachas". O sia: "Sé culto, sé español. Sé normal, sé español. Sé solidario, sé español. Sé ciudadano del mundo, sé español" i "No españoles, a la basura (sean negros, judfos, moros o catalanes)". "Hay que sé apañol, que é güenoooo!, uii!".

-Etc.etc.

Com deia aquell analfabet, tot convençut, que una volta tragueren per TV3: "Tooh tendrían k'hablah apañol. Tor mundo tendría que sé Apañol. Tor mundo p' Apañol".

Veient-lo, hom comprèn tots els genocidis de l'Imperi espanyol i totes les seves "eñes". En el fons, aquest és el retrat robot del fons ideològic, cultural i vital de l'espanyolisme. Absolutament brutal però amb tàctiques molt subtils i refinades. Feixisme modern, subliminal i tecnològic sobre pandretes antigues i entranyables.

Estimats conciutadans que ens saludem amb un "Bon dia!": ens estan portant a les cambres de gas. Aquestes cambres de gas són els mass mèdia espanyols.

Jaume Tallaferro

L'antiecotaxa i la Revolta de la FARB

MAGDALENA MAYOL I MAS. PRESIDENTA DE L'ASSOCIACIÓ PER A LA DEFENSA DE MALLORCA

(16/06/2000)

Quina relació hi ha entre aquests dos moviments? Són dues cares d'una mateixa moneda? És la pèrdua de renda agrària que ha mobilitzat part de la patronal de la FARB? Si és així, perquè no s'han mobilitzat juntament amb els pagesos de tot l'Estat per un tema que és una "sequera contínua" i sense final: la pujada dels preus del gasoil?

I els empresaris del sector turístic, touroperadors, hotelers, companyies d'aviació; tots a la una, els més moderats i els més radicals, sense cap -fissura. Perquè s'han mobilitzat amb tanta virulència en contra de l'ecotaxa?

No estan a favor de qualitat en front de quantitat? Són incapaços d'entendre que el valor paisatgístic els beneficia? Realment creuen que una mitjana d'unes 170 ptes. diàries per turista els restarà competitivitat en relació

amb altres destinacions turístiques? Com es pot justificar aquesta immensa mobilització mediàtica a nivell local, estatal i europeu (qui decideix l'abast i importància de les notícies?) si aquesta taxa ridícula no arriba ni al que val una hora d'aparcament d'un cotxe a moltíssimes ciutats europees i a moltes zones turístiques de Mallorca?

Vol dir que els nostres empresaris turístics són intel·lectualment incapaços de liderar el futur de la indústria turística local quan sí, ho fan a nivell mundial?

Si reflexionem sobre els arguments amb els quals rebaten l'ecotaxa uns i els parcs naturals, tema principal de la mobilització "agrària", es veu molt bé el perquè de l'abast d'aquests temes.

"La declaració de parc suposa la intromissió dels polítics en la gestió del territori. És inacceptable". Fernando Fortuny (DB 26/05)

Aquest mateix dia la premsa local destaca nombroses manifestacions de la patronal fetes en les jornades "Pasión por el turismo".

Eduardo Zamorano, president d'AVIBA adverteix del perill que pot suposar l'ecoimpost per alguns municipis (Sóller i Escorca), que intenten recaptar doblers gravant la visita de les seves localitats.

Felipe Gaspert secretari de Zon-tur alerta del problema que pot suposar aquesta iniciativa si s'estén a altres autonomies.

I Sebastià Escarrer vicepresident de Sol Melià ho diu sense embuts, clarament: res de controls de cap tipus al turisme "La consolidació és la resposta lògica a la globalització". "La indústria que ha de ser per naturalesa global és el turisme".

Aquí rau tot el problema. El capital lluita per escapar del control democràtic a través de la globalització. El procés globalitzador no és més que la pretensió dels grans grups econòmics mundials, i dins ells n'hi

ha amb una forta implantació en el sector turístic de Mallorca, d'escapar del control polític; és a dir de la democràcia.

Mallorca, paradís i model avançat a nivell mundial de globalització turística, que de cada 100 pts que genera 70 ni sols passen ja per aquí, que moltes d'aquestes s'escapen de qualsevol control impositiu.

Mallorca tan manipulada i magnificada a nivell europeu i mundial: amb una precarietat laboral de les més altes d'Europa

Mallorca, on el poder empresarial turístic ha creat un model de psicosis col·lectiva que gairebé ha convençut tothom, principalment els petits propietaris d'immobles i terres agrícoles i forestals, que tenen el dret exclusiu d'explotar l'allotjament i el potencial turístic de qualsevol indret tant si és de la seva propietat com si no ho és.

Mallorca, on fins i tot presenten com a furt i atac personal a la seva economia qualsevol intent dels petits propietaris de rendibilitzar el seu pat-

rimoni immoble, perquè el necessiten per a la mercaderia humana que importen i que és vital per a garantir el control d'un mercat de treball a baix preu, ja que havia arribat a uns nivells d'atur perillosíssimament baixos fins al punt que les bravates del "si no et van bé aquestes condicions de feina, tenc coa per a ocupar el teu lloc" generen una fugida cap a altres sectors.

En aquesta Mallorca, s'intenten aplicar dues mesures que es proposen a nivell mundial, per a corregir els efectes perniciosos per a l'economia de la immensa majoria de la població, que suposa el procés globalitzador: l'ecotaxa i els parcs naturals, que permetrien rendibilitzar econòmicament terres i patrimoni immoble en benefici dels grans i petits propietaris agrícoles i rurals

Això sí que justifica aquesta intoxicació i manipulació violenta en torn a parcs naturals i ecotaxa.

Això sí que justifica la doblurada que estan disposats a posar de les seves butxaques per transmetre una por col·lectiva que els permeti controlar la població i avançar i consolidar la globalització; és a dir el rendiment econòmic gairebé exclusiu en benefici propi sense cap tipus de control democràtic

Aquesta golafreia globalitzadora és la que ens ha dut a la venda massiva de Mallorca als estrangers perquè la seva rendibilitat és planificadament nul·la per a la immensa majoria de propietaris. ☹

III HA GENT
A QUI LI
MOLESTA QUE
ES PARLE
ES PENSE I
S'ESCRIGA
EN CATALA

ÉS LA MATEIXA
GENT A QUI LI
MOLESTA
QUE ES
PARLE ES
PENSE I
S'ESCRIGA

LA TORTURA?
NO, MAI!

ACORD DELS CRISTIANES PER CANCEL·LACIÓ DE LA TORTURA

Grafic
Estudi MOBLES DE CUINA I BANY

FINANCIACIÓ A MIDA
EXTENSA VARIETAT DE MOBLES I QUALITATS

C/. Cardenal Rosell nº 84 Coll d'en Rabassa
Tel.- Fax 971 744 685 07007 PALMA DE MALLORCA

Treballar per Catalunya

Històricament hi ha, segons Toynbee, un parell de prototipus per a dur endavant una nació, cap a la seva grandesa:

-La via dels **romans**: Consistí a atorgar la ciutadania romana a gent destacada, dinàmica, influent i meritòria d'altres reialmes, parti-

cularment grans comerciants (l'Opus Dei té també un sistema semblant: capta preferentment gent rica i/o molt preparada intel·lectualment). Ço creava un "partit promomà" dins aquests regnes, el qual partit es coordinava amb Roma i anava fent passes vers llur integra-

ció dins l'Imperi Romà.

La pedra angular romana era el Dret, més perfeccionat i menys arbitrari, relativament més "just" durant l'època republicana i part de la imperial que no pas els reialmes despòtics orientals o les tribus bàrbars de l'època.

-La via dels **turcs otomans**: Consistí a arregar tota mena d'infants pobres, abandonats i marginals (sovint d'altres ètnies conquerides) i educar-los per al servei del soldà turc (jenízars, tècnics, etc. fins a grans visirs). Així maven 2 ocells d'un tret: eliminaven delinqüència i inestabilitat social, creaven adhesió social a través d'un sistema d'integració interessant i aprofitaven un gran cabdal humà-usualment desaprofitat a tot arreu- per

al progrés de l'Imperi Otomà.

Tal com Jesús diu a la paràbola de les mines, cal fer produir els talents que Déu ens ha dat i no restar pas inactius per deixadesa i peresa. Els catalans som massa hedonistes a causa de la nostra ultrasecularització i l'excessiu pes del racionalisme agnòstic a ca nostra. I som massa individualistes, per ço i per les derrotes sofertes.

Cal, tanmateix, que treballem a fons tot seguint aquest parell de línies mestres que proposa el savi Toynbee:

1ª) Connectar amb gent dinàmica, realista i renovadora per sortir de l'actual esclerosi del catalanisme. Cercar la gent competent, preparada i rica (com fan tants lob-

bies de pressió exitosos) i els comerciants (com fa el director de L'Estel). Bandejar buròcrates criptostalinistes i talking-heads del paleocatalanisme.

2ª) Cercar capital humà, cosa bàsica en un moment en què els catalans vells tenim prou diners (relativament) i poc temps. Cal anar a sectors més pobres i amb més temps disponible, en general menys decadents que no pas nosaltres mateixos. Tal com fan les religions, amb gran èxit des de fa mil·lennis. Aquest capital humà, a ca nostra, rau a la immigració, creixent i amb futur, del Tercer Món. L'Església Catòlica catalana i els sindicats ho estan fent. Ω

Jaume Tallaferró

Transfrontiers: Tourism & Internationalism

An alternative cultural tourism project for stateless nations. This project is based on a broad international network of "Servas," an international peace organization primarily rooted in the USA and Germany.

Features:

- 1) A very small membership fee to cover:
  - administrative expenses (envelopes, stamps, newsletters, and memos)
  - lists of contacts for those who would like to visit one or some of the specified national ethnic groups
- 2) The host must be notified (as required) in advance of receiving guests, and he/she is always entitled the right to refuse anyone (commitments are non-binding). The host may:
  - offer lodging accommodations and/or meals
  - provide tour guide services
  - offer a part-time job
  - request services such as baby-sitting, cooking, cleaning in exchange for accommodations
  - place restrictions (age, number of guests, families or not, personal habits, etc.) on guests or may request a guest to bring a sleeping bag along
- 3) The contact network is simple and discrete:
  - Members who receive guests should write an annual report on them and point out any problems or complaints
  - Each person should fill out an index card highlighting his/her personal background, expectations, and preferences
  - The traveler is required to present his/her membership credentials with photo ID and agenda in hand as well as photocopy of the directory of the country to be visited.
  - The project's aim is to create a network of friendship and solidarity among cultural and national ethnic groups of stateless peoples as well as provide for exchanges of information and sharing of experiences around the world and also for those who desire exposure to linguistic and ethnic minorities.

To enroll as a "Transfrontiers" member, all that is required is a recommendation from a current or previous member or from some nationalist or ethnic group in the program:

There are 3 membership categories:

- 1) Member-at-large: For those who cannot or are not interested in travelling nor receiving guests but would like to exchange experiences, opinions, information, etc. by mail, e-mail, fax, or phone.
- 2) Day time tour guide: For those who cannot offer up their homes for temporary lodging but would like to be points of contact or would like to show people around.
- 3) Host: For those who could/would offer lodging, food, and/or transportation.

Required Information:

- 1) Name(s) and surnames(s)
- 2) Full address for daytime guides and hosts (PO Boxes allowed for members-at-large)
- 3) Telephone number and/or e-mail or web page
- 4) Directions to find residence
- 5) Availability and accommodation capacity
- 6) Languages spoken and proficiency level
- 7) Date of birth
- 8) Professional/employment background
- 9) Nationality (Irish/Scottish-Gaelic, Flemish, Welsh, Gallic, Frisian, Friulian, Basque, Occitan, Corsican, Catalanian, Galician, Kurdish, Tamazight, Quechua, Igbo, Maya, Tibetan, etc.)
- Suitable Information (not mandatory)
- 10) Hobbies and interests (mandatory for "members-at-large"), countries you have visited, countries you have lived in, organizations you belong to, etc.
- 11) Give full details of special requirements necessary to prevent any conflicts or misunderstandings with guests (such as: sleeping bag required, part-time job offers, non-smokers, children allowed, etc).

If interested, please call or write to:

TRANSFRONTIERS (R. Colom)
Bústia Postal 1171
E-12005 Castelló de la Plana, La Plana Alta,
South Catalònia, European Union
Telephone: 34-964-207 607 (Ricard Colom)

There is no cost or obligation for inquiries. Ω

COLÒNIA DE SANT PERE

Fa 4 anys que la Família Paieres regenta el Bar Can Ferrer a la Colònia de snt Pere. Són del Barça. Tel. 971 589 245

Fa 4 anys que na Francesca Sol, el seu marit Francesc Maiol i sa filla Maria Francesca, tots tres de sant Joan i en Pau Pardemann d'Alemanya són els encarregats del Restaurant Casa Blanca a Betlem. Se menja a la carta per unes 2500 ptes. Tel. 971 589 404

Fa 13 anys que en Hainer Braune d'Alemanya i na Cristina Gràcia de Mexic fan figures de paper al seu taller de Betlem. Tel. 971 557 039

Fa mig any que en Daniel Saunier de Suïssa regenta el Restaurant Es Caló a Betlem. Se menja a la carta per una mitjana de 3.000 ptes. A la foto amv les cambres. Tel. 971 183 676

En Salvador Martí és el president de l'Associació Amics d'ela Música de sa Colònia de sant Pere. Ara, per les festes de sant Pere, han venut quadres i altres objectes que els han regalat per tal d'aconseguir diners per a comprar un orgue per a l'església del poble. La seva dona, na Margalida Munar és la tesorera del Centre Cultural del poble. Tenen el grup de Teatre Joves Coloniens que ara per les festes han representat la comèdia Metge a Garrotades. També ensenyen ball d'aferrat i fan altres activitats culturals. Tel. 971 589 168

Fa 2 mesos que na Sandra i en Jorg, tots dos d'Alemanya, regenten el Restaurant Bistro Rocamar a la Colònia de sant Pere. Se menja a la carta entre 3500 i 6000 ptes. Tel. 971 589 063

Afers de Defensa

Singles articles de l'ex-ministre del PSOE Ernest Lluch titulats "Catalans i esperit militar" i "Cultura catalana de defensa" suposen un gir radical en els plantejaments ideològics d'aquest erudit polític.

Si bé les seves propostes estan sota l'estela de la polèmica desfilitada militar realitzada a Barcelona enguany, és notori destacar la manca d'un debat públic a l'entorn d'aquestes importants qüestions.

Poques persones s'han produït en l'estudi de les disciplines relatives a la defensa nacional de Catalunya. La teorització és escassa i

senzilla. Poques iniciatives han reeixit fins al moment, des de la perspectiva defensiva, no així des de la pacifista. De fet, la majoria dels treballs relatius a les qüestions de seguretat i cooperació acomplerts per facultats i escoles plantegen el desarmament i el pacifisme com les úniques claus útils d'aproximació a la qüestió.

Una mostra d'aquesta indiferència davant les cauteles militars ha estat el fracàs de la ponència titulada "Voluntariat i seguretat als Països Catalans" dins el marc dels debats per un Nou Congrés

de Cultura Catalana (e_mail:.....). La dificultat per articular un debat obert ha deixat deserta aquesta proposta. Almenys, malgrat tot, queda el títol, com si d'una assignatura pendent es tractés. En aquest curs la societat catalana encara no ha adquirit la suficient maduresa com per enfrontar-se a les seves contradiccions. No és un suspens, és un 'no presentat'.

L'estrall mediàtic entorn la desfilitada ha permès l'aparició d'interessants aportacions però el discurs absentista dels catalans respecte als compromisos defensius del bloc europeu i atlàntic és una constant. Tot i així, hi han algunes dignes excepcions. Totes elles sotmeses

al dubte de les seves vertaderes intencions. Ni Serra, ni Puig, ni ara Lluch provenen d'una tradició catalanista que suposi un aval a les seves recents pretensions. No així és el cas de Prim, Macià, Batista, Galí,... silenciats pel pas dels anys a un ostracisme mal intencionat, inspirat pels sempre 'renovadors' i 'progressistes' ja esmentats.

El problema essencial resideix en la versemblança del discurs catalanista quan es parla dels temes de seguretat i cooperació. Tot i així, hi ha alguna feina feta. Un dels pocs casos rellevants és el del Centre d'Estudis Estratègics de Catalunya (CEEC). També escasses aportacions individuals com les

d'en Josep Peris. En general, resumint, és un panorama descompensat. La naturalesa política de Catalunya i, si és el cas, dels Països Catalans, mereixeria completar-se des de l'òptica de la 'seguretat nacional'. Tot i que no ens ho sembli, estic convençut de que valem molt més del que creiem. I per tant, podem malmetre o menysprear, encara molt més del que som. Entenc que un propòsit defensiu tractaria de minimitzar aquesta possibilitat. Ω

Llorenç Prats-Sagarra
és editor-adjunt de 'Catalunya Campus'
lloprats@teleline.es

Ser diferent front a la mediocritat

"En aquest món no hi ha major pecat que el de no seguir l'abanderat (...)

no, la gent no s'estima pas que cadascú tingui sa pròpia fe".

(D'una famosa cançó de cantautor francès-occità dels anys 60, cantada en foraster pel valencià Paco Ibàñez).

"Els grans esperits sempre han trobat oposició violenta de part de les mediocritats, les quals no poden copsar quan algú no se sotmet irreflexivament als prejudicis hereditaris ans fa un ús honest i valent de la seva intel·ligència".

"Els grans esperits han trobat sovint l'oposició violenta de les ments dèbils"

"Qualsevol que mai no ha comès una errada, no ha provat mai res de nou".

"Qui segueix alegrement la música en formació tot desfilant-hi ja s'ha guanyat el meu menyspreu. Ha rebut un cervell gran per error i amb l'espinal dorsal en tindria ben bé prou".

(Albert Einstein, 1879-1955, científic judeo-alemany nacionalitzat nord-americà, Premi Nobel de Física del 1921)

"Hi ha dins els amagatalls de tots els cors dels humans un desig de distinció que duu tothom primer a esperar i llavors creure que la Natura li ha dat quelcom de peculiar".

(Samuel Johnson, 1709-1784, escriptor anglès)

"Tot allò novell o estrany augmenta el plaer de la imaginació, car omple l'ànima de la sorpresa consegüent, satisfà la seva curiositat, i li dona una idea que abans no posseïa".

(Joseph Addison, 1672-1719, viatger, escriptor i estadista anglès)

"Desconegut, si en passar em trobes i desitges parlar-me, ¿per què no ho haves pas de fer?".

I per què no havia de parlar-te jo?".

("A tu", a "Fulles d'Herba", Walt Whitman)

"A muntó persones no temen res amb mes paor que de prendre postura que destaquí gaire

i clarament del parer general. La tendència de la majoria és la d'adoptar un punt de mira tan ambigu que ho inclourà tot, i tan popular que hi inclourà tothom. Ningú que acaroni idees altes i nobles les deu amagar sota una aparença d'aridesa per por a ser anomenats diferents".

(Martin Luther King, Jr., 1929-1968, líder afroamericà i pastor baptista pels drets civils i contra la guerra del Vietnam)

"Quan trobis un home que sia alhora fort i cortès, alegre-te'n car és una glòria de guaitarlo, i àdhuc el cec pot albirar ses qualitats".

"Me n'alluny de la gent que pensa que la insolència és coratge i la tendresa covardia. I me n'alluny també dels qui creuen que la xerrameca és saviesa i el silenci ignorància".

(Khalil Jubran, 1883-1931, escriptor i artista libanès emigrat als Estats Units)

"Sols hi ha una via per a escapar-se de l'alienació de la societat d'avui en dia: retirar-se'n".

(Rolan Barthes)

"Viure és sentir-se perdut".

(José Ortega y Gasset, 1883-1955, filòsof i escriptor del protofeixisme espanyolista)

"Un heretge és algú qui guaita amb els ulls propis".

(Gottfried Ephraim Lessing)

"Prengué el camí menys transitat i això féu tota la diferència".

(Robert Frost, "The Road not taken")

"No vagis pas allà on el sender pot dur-te, vés, altrament, on no hi ha senda i deixa-hi un rastre".

(Ralph Waldo Emerson, 1803-1882, polític i pensador nord-americà)

"Llig cada dia quelcom que ningú més no llig. Pensa cada dia quelcom que ningú més no pensa. Fes cada dia quelcom que ningú més no fés prou fava com per a fer-ho. És dolent per a la ment de pertànyer contínuament a la unanimitat (de la majoria)".

(Christopher Morley) Ω

Del demble insubornable de Lluís M. Xirinacs

En l'època de la molt anomenada *transició democràtica*, especialment durant les primeres eleccions que es convocaren arran d'aquella reforma de l'Estat espanyol, em sobtà la figura d'un **homenot**—en el sentit que Pla li donava al terme, és a dir, de personatge de relleu— amb posat de monjo ripollenc, i que seria elegit senador per la candidatura **Entesa Catalana**. Després vaig tenir notícia que havia estat un lluitador incansable per les llibertats durant la darrera etapa de la llarga nit del franquisme, en que reclamà constantment l'amnistia dels presos polítics, per la qual cosa fou candidat al Premi Nobel de la Pau al 1975. Més endavant rebutjaria en sessió parlamentària, la Constitució del 1978, i feu palès que aquell text no reconeixia el dret d'autodeterminació de les nacions i barrava el pas a possibles federacions de comunitats autònomes—prohibició específicament dirigida contra els Països Catalans—.

Posteriorment, al 1980, el seu compromís polític amb el país el portà a encapçalar la candidatura al Parlament de Catalunya pel Bloc d'Esquerra d'Alliberament Nacional (BEAN), per be que el projecte no arribà a reeixir. Des d'aleshores es mantingué al marge de la activitat política, encara que mai no ha deixat de ser un català total en la lluita per les llibertats nacionals i l'esperança d'un esdevenidor plenament democràtic i sobirà per el conjunt de Catalunya.

Heus ací el ètims immediats d'un català honest, cabal i lúcid que des de l'u de gener d'enguany, i fins a les acaballes del mes de maig, ha romàs cada dia, de nou del matí a nou del vespre, davant el palau de la Generalitat de Catalunya, per a reclamar la formació d'una *Assemblea dels Països Catalans*, constituïda a partir de petits nuclis que es farien progressivament més grans (barris, comarques, ciutats...). La campanya endegada per Xirinacs porta el nom de **Jo també em plant**, i el manifest amés per tal motiu respon a una única finalitat primera: *La proclamació de la nostra independència com a poble sobirà, dintre d'Europa, en la línia de les declaracions dels Drets dels Pobles de la ONU, en la seva singularitat i en igualtat fraternal amb la resta de pobles de la Terra*.

A hores d'ara, el nostre home, per motius de salut, ha deixat d'estar dotze hores diàries a la Plaça de Sant Jaume. Tanmateix la campanya va endavant, i tant les adhesions individuals com la creació de grups de solidaritat continua a bon ritme. Fins i tat s'ha constituït la Mesa Nacional, amb la finalitat de generar i promoure una via plenament solidària i estrictament no violenta que condueixi a la declaració d'independència i a la millor vida de la nació.

En fi: iniciatives com aquesta, que parteixen d'homes brillants, i alhora generosos, són les que, amb l'enorme i desinteressat esforç i sacrifici que això suposa, ens permeten avançar cap a la independència responsable, afirmativa i lliure. A més, com assegura Xirinacs, *la independència de cada nació és el bé més preuat per a establir la pau a la Terra*. Ω

Andreu Salom i Mir

Restaurant
Cas Carboner

(DIMARTS TANCAT)

Ctra. Manacor, Km. 28 - Tels. 971 64 65 04 - 971 64 40 66
07230 MONTUIRI

Cafeteria - Restaurante
BONAIRE
Menú
Dies feiners 925
Diumenges 1.400
Ctra. Militar, 215 • Tel. 971 743 225 • El Arenal

El iot, la família, la institució

Si hem de creure les informacions que ens ofereixen els mitjans de comunicació sobre el iot regalat per la Fundació d'una sèrie d'empresaris de les Illes Balears al Patrimoni Nacional, la tecnologia més puntera se concentra en aquesta embarcació de 49 metres de llargària que corre per la mar a 130 quilòmetres per hora.

Ni és un capritx d'una estrella de Hollywood, sinó l'obsequi privat d'una entitat pública (el Patrimoni Nacional) destinat a ser utilitzat pe la Família Reial.

Sembla un poc embullat, això, vegem.

Més de tres mil milions de pesetes (no sabem quants) han estat utilitzats en comprar aquesta joia. Doblers privats, però no tan privats. El Govern balear del senyor Mates "regalà" quatre-cents milions. Quatre-cents milions que són doblers públics de vostè, de la seva veïna i de jo mateix. Ningú ens havia demanat el nostre parer. Sembla que ens toca fer obsequis de manera obligatòria. I aquí cal preguntar-se, quina classe de democràcia s'inventa aquesta gent?

Almenys, els altres tres mil milions i no sabem quants més, són de la butxaca dels generosos empresaris? No exagerem. Discretament, les informacions de premsa deixen caure que la Administració ha concedit desgravacions fiscals per tal de premiar tanta generositat. Ara que vostè, la seva veïna i jo mateix estam fent la declaració de renda, això de les desgravacions és una qüestió molt interessant. Quan desgraven aquests senyors? A la base, o a la quota? Algú ho deu saber, i ferien bé de dir-nos-ho, però, de moment, ja sabem que a més dels quatre-cents milions hi ha una altra quantitat de milions que els nostres mecenes deixen de pagar a l'Estat. Això

vol dir que els pagam vostè, la seva veïna i jo mateix.

Al cap i a la fi, som nosaltres els qui regalam el iot, al manco en una part considerable.

I a qui el regalam? Al Patrimoni Nacional... per tal que el faci servir la família Borbó.

Hem arribat la segona part de l'embull. Si el regal és privat, però amb doblers públics, el beneficiari és públic en teoria, i privat de fet.

Que ningú no pensi que vull ficar el dit perquè si. Estam topant amb el mecanisme fonamental de la màxima institució d'aquest país.

La reina d'Anglaterra és un dels personatges més rics d'aquest món. És una gran burgesa en un país burgès. En canvi, en va cercaríem el nom de la família de Marivent en cap de les llistes dels més rics del món. No els fa falta ser multimilionaris, ja tenen el Patrimoni Nacional.

La monarquia hispànica de sempre ha considerat que el país és seu. Si volen estiuajar a Mallorca i passar la nit de cap d'any a Baqueira, no necessiten comprar-se cap casa. Algú els n'ofereix alguna. Si no és l'Ajuntament, serà el Govern de Madrid, o el govern autònom, o algun empresari que, possiblement, ja ho traurà a relleu per una altra banda.

El feudalisme, no acabà amb la Revolució Francesa, que ningú vulgui enganyar-nos.

Aquesta família no te doblers, ni ha de donar comptes davant cap tribunal, perquè no són ciutadans, són amos... de vostè, i de la seva veïna i de mi mateix. I nosaltres, sense saber-ho, perquè tothom ens ha explicat que la Constitució de 1978 establia un règim democràtic. Ω

Pere Felip i Buades

Refranys

El temps passat i futur

El temps passat quasi sempre és recordat amb melangia, i el futur desconegut s'acostuma de mirar-lo amb incertesa. En els temps actuals, succeeixen les coses tan de pressa que el present quasi no es té en compte perquè ja és passat.

1. A la fi es lloa la vida, i a la nit es lloa el dia.
2. Aigua passada no mou la mola.
3. Al que és passat, l'oblit.
4. Als trenta anys vénen els desenganys.
5. Amb la mort tot s'acaba.
6. Ambicionant bens i aguantant mals, passen la vida els mortals.
7. Arribar a vells volem veure-ho, però sense ser-ho.
8. Avorrir-se i envellir és el pitjor que et pot succeir.
9. Avui hi som i demà Déu dirà.
10. Com més anem, menys valem.
11. Com més anys, més desenganys.
12. Com més vell, més pell.
13. D'aquí a cents, anys tots calbs.
14. De jove era, i ara ni palla ni era.
15. De jove, projectes; de gran, renúncies.

NOTA: Aquest capítol consta de 50 refranys. La resta els podreu trobar en el llibre de propera aparició "5.000 REFRANYS DE NOSTRA TERRA" d'Arola Editors. Ω

Pere Joan Barceló Carrasclat

Pere Joan Barceló neix a l'any 1682 a l'actual poble de Capsanes, comarca del Priorat. Fill de Francesc Barceló i Esperança Anguera. Emigren al veí poble de Marsà on heretaren una finca. Els seus pares eren pagesos i a més aprofitaven la llenya del bosc per a fer carbó vegetal. De ben jove anava a Falset i a Reus, amb el seu germà Francesc i un animal de càrrega. El carbó que venien deien que era de alzina de carrasca. D'aquí li ve el nom de Carrasquet o Carrasclat.

Durant la guerra de Successió no trigaren en fer-se partidaris del bàndol dels Austries. El seu pare en fou capità de fusellers, el seu germà tinent i en Carrasclat, alferes. El pare morí en la guerra. Acabada la guerra tornaren a la vida pagesa. Fins que un dia un tinent de cavalleria felipista entrà a casa seva provocant-lo. Entraren en lluita i fou detingut. S'escapà. Aquí comença la llegenda d'un home que prendria el fusell com a eina, deixant l'aixada a casa. Era molt popular per tota la contrada del Priorat, i sempre tenia gent i aliats pertot arreu. Les tropes felipistes que sorprenia en congostos i boscos eren tornades desarmades a les casernes.

Molts dels soldats que l'em-paitaven no trigaven a unir-se a ell. Sabia tots els racons de la comarca.

Les seves partides res tenien a veure amb les de molts bandolers que es feien passar per partidaris seus i que robaven als humils pagesos. Carrasclat no dubtava d'ajusticiar tots aquells impostors.

Durant aquelles èpoques França entrà en conflicte amb l'aliada Espanya. A la Catalunya Nord, que ja estava sota el domini francès des del Tractat dels Pirineus, s'organitzaven partides militars d'irredemptistes catalans; armats, pagats i vestits per la corona Francesca. Tots sota el comandament del General Berwick. Carrasclat fou cridat a Perpinyà, travessà els Pirineus, i no trigà, com a bon català, a adherir-se a la causa irredemptista. Les seves campanyes foren glorioses i èpiques: Actuà al Camp de Tarragona, a Montserrat, al Pirineu Català, a les comarques de l'Ebre, a la Terra Alta... I com no, les actuacions tenien com a rerefons la seva terra, el Priorat; veritable niu d'àligues entre l'Ebre, les Garrigues, i el Camp de Tarragona.

Els fusellers Catalans es van sentir utilitzats pels francesos

quan aquests tornaren a fer les paus amb Felip V. Carrasclat, tot i la pensió i la graduació de Coronel, volia tornar a guerrer a Catalunya però no el deixaren. Finalment, anà amb els seus oficials fins a Maó, i d'allà a Austria. No era home de Cort i féu de pagès a Hongría. Encara comandà una Companyia de Catalans a Nàpols contra les tropes de Felip V. El feren presoner, i el portaren a un penal andalús. Amb la pau de Viena de 1738 el posaren en llibertat.

Amb la mort de l'emperador Carles VI, l'1 d'octubre del 1740, Austria fou envaïda pels bavaresos. De nou es formà una Companyia de catalans, i l'emperadriu Maria Teresa li confià el comandament.

Carrasclat tenia 60 anys. Sabem que morí més enllà del 1769 i se'n desconeix l'any de la seva mort. És sens dubte un dels militars catalans més importants de l'època, juntament amb en Moragues. Important per la seva projecció internacional, l'astúcia que tenia i la tàctica que utilitzava. No em descuidó el seu patriotisme.

Cal que llegiu el llibre EL GUERRILLER CARRASCLAT de l'editorial Rafael Dalmau. N'és l'autor Josep Iglésies. Ω

Dites relacionades amb el vi

- Les figues demanen vi.
- Les figues volen aigua, peres i meló el vi falló.
- Les figues volen aigua; les peres i el meló, vi en abundor.
- Les gelades d'abril s'emporten el vi.
- Les noies de Constantí es renten la cara amb vi.
- Les trufes són vives, reguem-les amb aigua; les trufes són mortes, reguem-les amb vi.
- Llençar vi per sort.
- Llenya d'alzina, vi de sarment, oli d'oliva i pa de forment.
- Llenya, vi i amic, com més vell més preferit.
- Llit de vell, capçal de vi.
- Madur, clar, vell i delicat, condicions del vi.
- Mai el mandrós tindrà, pa, ni vi per demà.
- Mai no deixis el vi vell pel novell.
- Mai no podreu tenir-ho tot: dona borratxa i vi al bot.
- Maig ventós i juny calent, fan bon vi i bon forment.
- Malalt que s'ha de morir, tant el mata pa com vi.
- Març ventós i juny calent, bon vi bon forment.
- Massa vi fa dormir.
- Mel nova i vi vell.
- Menja carn i beu vi vell i et lluirà la pell.
- Menjar de Barcelona, sense pa, vi ni corona.
- Menjar de mesquí, poc tall i sense vi.
- Menjar fred i vi calent, pel cos és dolent.
- Menjar picant, vi abundant.
- Menjar sense vi, menjar mesquí.
- Mentre tingui alls i vi no s'han fet les butlles per a mi.
- Més mal geni que el vi de quarto.
- Migdiada de Sant Magí, emborratxa més que el vi. Ω

PETITS ANUNCIS

BORSA
IMMOBILIÀRIA

Llog per dies apartament a Palmanova. És ideal per trobades amoroses. Tel. 469441.

Deixaria cambra doble a casa compartida, jardí i hortet. Molt econòmic. Preferentment gent jove. A Santa Ponça, urb. Galatzó. Tel. 671419.

Cerc cases per llogar tot l'any, amb piscina. Tlf. 971 867284.

SERVEIS
PROFESSIONALS

S'ofereix jardiner amb coneixements de cuina. Demanau per en Lluís. Tel. 604790.

Cerc feina per guardar nins petits a ca seva a a ca meva per les zones de Sineu i Maria. Tel. 525380.

Cerc feina per guardar nins a Can Picafort o Inca. Carrer Nou, 5, Maria de la Salut.

S'ofereix pintor empapador, econòmic, seriós, ràpid i net. desplaçament per tot Mallorca. Tel. 203239

Pneumàtics Son Ferriol. Equilibrat de rodes, canvi de rodes i pegats, alineament de direccions assistida per ordinador. Avda. del Cid, 73. Tel. 427553. Son Ferriol.

Si teniu qualche vidre trencat, cridau al 473819 i el vos posarem tot d'una.

Cerc feina per fer a ca meva. Tipus ceràmica, sabates o similar. Tel. 297067.

Cerc feina de representant d'arts gràfiques o comercial de publicitat. Tel. 297667.

Es confecciona o arregla qualsevol peça de vestir, cortines, coixins, etc. Tel. 771005.

Es passen treballs a màquina i per ordinador. Netedat i rapidesa. Tel. 771005.

Gabinet de Psicologia. Neurosis, trastorns de caràcter, psicoteràpia infantil, depressió. Tel. 427193.

Cerc feina per guardar nins a la comarca de Cala d'Or. Tlf. 842156.

S'ofereix mariner amb experiència per a tenir cura i netejar vaixells. Lluís 971 604 790 - 609 723 707.

Representants musicals que es posin en contacte amb "Marejol" per contractar actuacions a les Illes. Som un grup capdavanter al Principat. Tel. 933 593 632.

PERSONALS

Atenció, catalans i catalanes independentistes. Vull cartejar-me amb tots vosaltres. Estic boja pel bon rock català: Sau, Els Pets, Lax'n'busto. No us talleu i escriviu a Marta. Indústria, 114-08030 Magrat de Mar.

Als Països Catalans es fa molt bona música! M'agrada, però, en especial la que surt de Mallorca a càrrec d'en Tomeu Penya. Independentistes, si somnieu en una nació lliure plena de música catalana i de vibracions nostres, escriviu-me: Francesc Bujet. Passeig

del Migdia, 32-2-3-17200 Palafrugell.

Ens agradaria cartejar-nos amb al·lots i al·lotes que com nosaltres estiguin penjats/penjades per Lax'n'busto i que defensen la nostra llengua. Raquel Llagostera Costa. Gardènia, 4-08880 Cubelles.

Cercam gent entre els 18 i els 45 anys per excursions, sortides, etc. Abstenir-se els qui vagin de mala fe. Apartat 1.792 Ciutat.

Pensionista de 78 anys, 1'80 d'altària, català. Vull conèixer senyora pensionista entre el 50 i 70 anys, per no estar tot sol. Tenc bona pensió i pis amb 5 habitacions i dos banys. Cerca'm al 462536. Ferran.

Hola! Som una al·lota felanixera. Som molt independentista, i estic boja pels Sau, pels Ocults i pels Pets. Segur que si m'escriviu feim una gran amistat. Som molt divertida. Adéu. M. Glòria. Carrer d'en Magallanes, 29- 07670 Portocolom.

Vull intercanviar revistes, còmics, fanzines i adhesius amb tots aquells joves que estiguin orgullosos de tenir sang catalana o basca a les seves venes. Pau Arranz- C/ 2 Volta 31- 07209 Son Mesquida-Mallorca.

Cerc femella maca, romàntica i amb les ungles llargues. Escriviu a: Oscar carrer Blanquerna, 58- 07010 Palma.

Jove de 29 anys, fadrí, amb estudis universitaris, agradós i simpàtic, desit-

jaria conèixer al·lota formal de 20 a 27 anys. M'agrada el ball de saló i som bastant actiu. Anima't i escriviu-me a l'apartat 690 de Ciutat.

Hola, Em dic Raquel i tenc 14 anys. Tenc ganes d'escriure'm amb gent de 14 a 16 anys. Si vols escriure'm... Raquel González-C/Ansel Calvé, 13, 1º 3º-08950 Espulgues de Llobregat (Barcelona).

Som un alemany de 38 anys, cerc amigues i amics per a sortides i més. També vull estudiar la llengua mallorquina. Escriviu-me a la Bústia Postal 97 - 07080 Ciutat.

Sóc un noi de 31 anys. Solter. Nominusvàlid. Vol-dria mantenir correspondència amb noia minusvàlida que tengui bon caràcter, culte, es senti sola. Escriviu a la Bústia Postal 163- 08400 Granollers (Vallès Oriental).

Cerc al·lota sense fills de 22 a 28 anys. Signe Lleó o Sagitari, que sia capaç d'estimar sense traïció. Telefona'm al 512018 dies feiners a partir de les 23 hores.

Atenció: administrativa cerca amigues i amics per a sortides, excursions, i a l'estiu anar a la platja. Bústia Postal 1400-07080 Ciutat.

Capritxós, especial, diferent i atractiu jove de 27 anys, cerca dona independent i intel·ligent que vulgui companyia, carícies, massatges i sexe durant les seves estades al principat, a canvi d'ajuda econòmica. Manel 907843901-973603214.

Hola, al·lotes, noies, ragazzas. Som dos joves de 24 anys, morens i atractius que desitjan conèixer al·lotes *enrollades* i catalanoparlants, si és possible, per a fer acampades, organitzar festes, sortir e marxa i passar-ho bé durant l'estiu. Som genials. Anima't que ets jove. Escriviu a C/ Joan Alcover, 1 Algaida (Mallorca) C.P. 07210.

Hola, soc un noi de 16 anys i estic interessat en cartejar-me amb gent que

també defensi l'alliberament nacional dels països Catalans. M'agraden "Els Pets" "Brams" i "Jo t'ho diré". Enric Blanc. C/ Montcada, 1 - 08291 Ripollet.

Naturalesa, la mar, la muntanya, una pel·lícula, un cafè... si ets dona, atractiva i divertida, t'he de conèixer urgentment. Bútia postal 1174 - 07080 Ciutat de Mallorca.

COMUNICATS

Si vols rebre la revista L'LLA gratis, la pots demanar a Edicions Bromera, Polígon Industrial, 46600 Alzira. Tel. 96-2402254

Per a tots aquells i aquelles que vulguin lluitar contra l'invasor, contra els traïdors, contra l'explo-tació obrera, i per una terra lliure i catalana, els Maulets tenim obert l'apartat de correus 349 C.P. 43480 de Salou (Tarragona), per a qualsevol informació o col·laboració contra l'ocupant.

Si voleu rebre llibres en català gratuïts sobre diferents temes d'actualitat, socials o teològics, sols us cal escriure a *Cristianisme i Justícia*, carrer Roger de Llúria, 13, Barcelona 08010, o telefonau al (93) 3172338.

Professora titulada fa classes de solfeig, piano i harmonia. Individuals i en grup. Tel. 756114. Magdalena.

Universitària fa classes de repàs d'EGB i català a la zona de Pere Garau de Ciutat. Tel. 243383.

Si voleu intercanviar adhesius, revistes, informació, etc, sobre el tema d'alliberament nacional, escriviu a l'Associació «Xavier Romeu». Apartat de correus, 36. 43480 La Pineda. Tarragona.

El Consell Nacional Català ofereix diversos llibres, gratuïtament, a tot aquell que els els demani, al voltant dels drets i història de la comuna pàtria catalana. Podeu escriure a l'Apartat 15.071 de Barce-lona-08080.

Si voleu rebre informació sobre les Joventuts d'Esquerra Republicana

(JERC), i rebre els nostres butlletins, escriviu ara mateix a: JERC-Illes. Santiago Russinyol 1, àtic. 07012 Ciutat de Mallorca.

Estam interessats en un intercanvi cultural amb persones i institucions dels Països Catalans que desitgin informar-nos sobre el passat i el present del dits països i estiguin interessats en qüestions vinculades a l'Argentina. Escriviu-nos a: Baigorria 1337 .200 Rosario-Argentina.

Acció Cultural del País Valencià i el Bloc Jaume I ja és a Internet. Si voleu intercanviar propostes d'acció i lluita, o informar d'activitats, etc., podeu connectar: ACPV @vlc.servicom-es

Vos recomanem boicotejar les ONG's espanyoles AGNUR España, Médicos del Mundo i Unicef amb els bancs espanyols Central Hispano i Banco de Santander que els donen suport.

Subscripcions gratis a còmics en català per a nins de 6 a 10 anys. "El Llaüt de Xàbia" -Apartat 53- Xàbia 03730 Patrocinat pel Magnífic Ajuntament de Xàbia.

Cursos gratuïts de llengua andalusa. Podeu adreçar-vos a: LENGUA (Ensenians a Dittansia de la Yenwa Andalusia) P. Pedro Romana, 1-4-2-14007 Còrdova.

Si ques recibir el Puxa Asturias en to casa, y de baldre, sólo tienes qu'enviar la direcion a: Endecha Astur-Puxa. Cai Llangreu, 10, 2º-Xixon 33206-Asturies.

La meva col·lecció té 20.000 adhesius polítics. Faig exposicions. Crec persones que hem facin arribar enganxines de l'Esquerra Revolucionària. Paniello-Apartat 139 - 22400 Monsó-Osca.

"El Full" és una publicació interna de l'Associació Roca i Ferreres. Si voleu rebre'l gratuïtament comuniquen-nos el vostre nom i adreça: Apartat de correus 9247, 08080 Barcelona.

ANUNCIAU-VOS DE FRANC A L'ESTEL

Nom.....DNI .....

Cognoms.....Tel.....

ATENCIÓ

- Escriviu un sol anunci per cupó
- Usau lletres majúscules
- Escriviu dins el requàdre el text

Ompliu aquest cupó i enviau-lo a:
L'ESTEL. Apartat de Correus 124. 07600 S'Arenal de Mallorca

PETITS ANUNCIS

Lluita, la revista de l'independentisme valencià és a Internet: <http://www.estelnet.com/lluïta>.

Si voleu afiliar-vos a sindicats nacionals catalans: C. S. C * 93 4541188.

Oferim de franc cursos bíblics i subscripcions a revistes cristianes en català: Ajuda Evangèlica dels Països Catalans. Apt. de Correus 1.022. 12995 Castelló. Tlf. (964) 207607.

Els Castellans de Mallorca, necessitam gent!! Si t'agrada passar-ho bé. Si vols tenir nous amics sans i saludables. Si t'agrada fer pinya amb un projecte nou: Fes-te Castellà!! Vine a veure'ns!! Assagem els dissabtes a l'Escola d'Adults son Canals. Carrer son Canals, 10. Telèfon 452414, Isidre.

Pintors, escultors, fotògrafs, etc., interessats en exposar les seves obres, així com gent interessada en comprar o simplement en visitar l'exposició del moment, podeu passar pel Cafè es Museu. Carrer Guillem Timoner, 10-Felanitx.

Grup folclòric sense gaire pretensions cerca sona-

dors i sonadores, cantaires i gent engrescada per seguir fent coses. Actuam alguna vegada, no guanyam gaire, però ens ho passam d'allò més bé. Ens reunim els dimecres a les 20'30 al Rafal Vell (Antiga escola). Som gent acollidora. Trucau al 971 505374

Els nacionalistes interessats per un sistema d'intercanvi cultural i turisme alternatiu per a nacions sense estat, podeu informar-vos a: Turisme Alternatiu: Bústia Postal 1.171 Castelló 12005. Es tracta d'un sistema de llarga trajectòria provada arreu del món, molt adaptable i econòmic.

Les persones interessades en les activitats de les Associacions i clubs UNESCO poden adreçar-se a la Federació Catalana de la Unesco: Mallorca, 207-08036 Barcelona. Tlf. 932534367.

Necessitam persones amb idees i ganes de tirar endavant la nostra llengua i la nostra cultura. Associació la Brúxola. Tlf. 93 4353323.

Coleccionau Fanzines? Voleu saber que fan els/les independentistes

del Tarragonès? Subscriviu-vos al Butlletí del Col·lectiu independentista "El Timbal de Bruc". Per 600 peles el rebreu cada dos mesos durant un any. Bústia Postal, 7-43893 Altafulla.

Si us interessen les llengües minoritzades de més a prop, adreçeu-vos a: **Llengües Vives**. Bústia Postal 5224/08008 Barcelona.

Si vol rebre l'*Euskararen Berripapera* (en foraster) gratuïtament escriviu a: Hizkunta Politikarako. Wellingtono Dukea, 2 - 01020 Vitoria-Gasteiz (Araba).

Coleccionista d'adhesius compra, canvia, recolleix material d'esquerra revolucionaria o independentista. Coleccionisme I.S.G. Bústia Postal, 135-48980 Santurzi-Biskaia.

Col·laboreu! Ajudeu-nos! Per un projecte de documentació d'indrets de les Illes i dels Països Catalans necessitem targetes postals (noves o utilitzades de "Escudo de Oro" Biblioteca Catalana de Krefeld - Box 1665 D-47716 Krefeld Alemanya. Tel. 07-49215126635.

Classes particulars. Totes les assignatures i tots els nivells. Petits grups. Professors/es titulats. Preus econòmics. Telf. 971467931. Ciutat de Mallorca.

Classes particulars d'hebreu, grec i llatí a tots els nivells. Jordi 971242795

Piano Blues, Jazz, Rock. Classes particulars. Harmonia moderna. 971242795 Nanel.

A tots els valencians que vulguen contribuir a la construcció nacional del País Valencià. L'associació cívica Tirant lo Blanc us espera. Som els nacionalistes valencians. 963879408.

Sóc professor d'una DIWAN (escola bretona) i escric llig català. Envieu-me Informació sobre els Països Catalans, especialment de tema d'ensenyament: Gràcies. Joel Donnart-44, Hent Frinaoudour, Penc'hoad-F-22860 Plourivou Breizh/Bretanya - Estat francès.

El Call, la revista dels jueus dels Països catalans és a internet. [rian/coldwater/252.](http://www.fortunecity.com/victo-</p>
</div>
<div data-bbox=)

Acaben d'editar-se els Evangelis segons sant Mateu, sant MARC I SANT Lluc, en versió interconfessional, en llengua catalana, en cassettes i CD. El seu preu per joc és de 3.000 ptes. Posteriorment s'editarà l'evangelí segons sant Joan. També hi ha editat tot el Nou Testament en Braille en llengua catalana, i edició interconfessional. Són 22 volums, i es poden demanar a Mn. Joan Magí, Parròquia de sant Pere i sant Pau, 43007 Tarragona.

Ha nascut Correfoc!!! Una revista de literatura i Història catalanes. 64 planes 250 ptes. Col·labora-hi o fes-te'n subscriptor. Tlf. 971 200 810. Lluís.

A Ciutat estam creant el primer equip de rugbi català de Mallorca. Els Almogàvers. Interessants cridar al 971 200 810. Lluís.

BORSA DEL MOTOR

Si vol un cotxe nou de la nostra gamma, véngui i

en parlarem. Agència oficial Renault. Tel. 413867. Son Ferriol.

Venc Harley Davison Heritatge Softail Clàssic. Modelo 95 matrícula IB 1995 BY. Tlf. 971820717.

VENDES

Venc piano marca TLE-YEL, un quart de coa, en bones condicions. Mig milió de pessetes. Tlf. 939 373 151.

Venc figures d'escaiola noves per decorar o polí cromar: àngels, betlems, fruites, flors... per lots o a la menuda. Trucau capvespres i vespres al 971 29 44 44.

Venc embarcació Borràs 640. Bon estat i bon preu. Tlf. 971 865 405

Videoconsoles, jocs, còmics a preus realment assequibles: Infomanga, carrer de sant Geroni, 2 Tel 636 720 814 Manacor.

Compraria videojocs, videoconsoles cotxes. Telefonau al 636 720 814. Sant Geroni, 2 local 3-07500 Manacor.

L'ESTEL. SUBSCRIVIU-VOS-HI, ANUNCIAU-VOS-HI

Hendaia: Homenatge a Companys

PER QUIM GIBERT, ENSENYANT

"L'estatut m'agrada molt. Però només com a primer pas cap a la independència", Lehendakari J.A. Agirre.

Quan Companys, tot just començat l'any 1939, abandona derrotat la Catalunya republicana Pirineus enllà ho fa amb Agirre. El president dels bascos havia deixat momentàniament l'exili a França, en que vivia de feia mesos, per retrobar-se a La Vajol amb el nostre president i passar la frontera hispanofrancesa, que separa els catalans de l'Empordà dels del Vallespir. "Aquest gest tenia tota la grandesa dels grans símbols: Catalunya, en un dels moments més durs de la seva història, trobava Euskadi al seu costat", assenyala en Josep-Lluís Carod-Rovira, secretari general d'ERC (Avui, 1-3-2000).

Una seixantena d'anys després, un altre punt fronterer de renom internacional, conegut com el Pont d'Hendaia -que també parteix la nació basca-, tornarà a reunir el lehendakari Juan Maria Ibarretxe i el president Pujol. El motiu? El 60è aniversari de l'assassinat del president Lluís Companys Jover.

L'any 1940 aquest pont sobre el riu Bidasoa, que a hores d'ara ha quedat en desús, unia els territoris de Lapurdi (Estat francès) i Gipuzkoa (Estat espanyol). Fou en aquest indret, a un salt de la vila nord-basca d'Hendaia, on Companys va ser lliurat per la Gestapo a les tropes franquistes. El president dels catalans d'aleshores

fou detingut per l'esmentada policia militar alemanya, en plena Segona Guerra Mundial, en el seu exili bretó. Arran de la recerca del seu fill disminuït, del qual havia perdut la pista mesos abans, s'estimà més córrer el perill de romandre a la França ocupada pels nazis i, per tant, refusà l'oportunitat de gaudir d'un exili més segur a Mèxic.

El proper dimarts 29 d'agost el Pont d'Hendaia esdevindrà l'escenari de la commemoració d'aquella extradició feta entre forces feixistes, les conseqüències de la qual foren fatals. En menys de dos mesos el president Companys fou torturat, va patir un

simulacre judicial i va morir afusellat el 15 d'octubre de 1940. I, en aquest sentit, ha passat a la posteritat com l'únic president electe d'un país europeu executat durant la segona gran guerra. Aquest acte recrearà uns fets històrics a partir de la combinació d'aportacions teatrals, cerimonials i musicals, en el marc de l'esmentat pont, per raons del seu alt significat emotiu i mític. "Van ser un incident i unes circumstàncies que signifiquen tot un símbol per a aquella part més crítica i millor informada del poble català que ha pogut conservar intacta la memòria col·lectiva al llarg dels anys", manifesta l'historiador Toni Strubell Trueta, ànima del projecte. Un dels motius que ha impulsat Strubell a organitzar aquesta cerimònia multifacètica és la pretensió de fer reviscolar precisament la memòria col·lectiva. Durant els 40 anys de dictadura espanyola la figura del president Companys fou ignorada "i si s'hi feia ocasionalment referència, era per a

vilipendiar-la (...) hom féu per manera de treure'l de la història", explica Marc-Aureli Vila, exdiputat d'ERC. I al llarg dels 25 anys de postfranquisme continua essent un gran desconegut a les escoles dels Països Catalans.

"Les víctimes tenen dret a la dignitat, al reconeixement. Cal fer el que sigui per recordar allò que va passar perquè cal saber la veritat; la gent té dret a saber la veritat, a conèixer els seus morts", assenyala l'hispanista Paul Preston (La Vanguardia, 6-6-2000). Sobretot quan governs com l'espanyol defugen retornar de Salamanca la documentació requisada de la Generalitat republicana, fan ostentació, en canvi, de la seva força militar pels carrers de Barcelona i, per postres, són incapaces de demanar oficialment disculpes des de Madrid per la responsabilitat dels seus antecessors en l'assassinat d'un president de la Generalitat. El govern l'alemany, encara que de forma simbòlica, fa anys que va demanar perdó per la part que li toca. Ω

CRONOLOGIA DE LA HISTÒRIA DE CATALUNYA TOTA (XLV)

PER RICARD COLOM - TLF. 964 207607

Més enllà de la dictadura, topam amb una historiografia que no valora la seva pròpia singularitat. I això no ve del franquisme sinó de l'època de la creació de l'Estat espanyol. El plantejament del Decret de Nova Planta és treure la història i la identitat de tots els territoris de llengua i cultura catalanes fins a aconseguir la negació de llur pròpia història i confondre-la amb una història conjunta amb Castella. És per aquesta raó que avui dia hi ha tantíssimes persones que no tenen consciència de la pròpia història i que només l'identifiquen amb una història que els ve de fora, amb barbaritats com la de **Los Reyes Católicos**. Això els converteix en analfabets. El més greu, però, no és la ignorància de la gent, sinó que tenen prestada la consciència de llur pròpia singularitat. Tot plegat fa molt difícil que puguin sentir-se responsables i ser-ne defensors. (**Jordi Mª Solé i Sabaté** al llibre **Jo no soc espanyol**).

1488: Després de 7 anys, la Inquisició espanyola ja ha damnat 700 "culpables", i hi ha hagut també 5000 "sincerament reconciliacions".

Amnistia a quasi 60 condemnats a mort per la 12ª remença: tots, tret d'uns altres 12.

El comte de Pallars ha de fugir del seu estat semisobirà i refugiar-se al vescomtat de Narbona (Llenguadoc).

Naix Germana de Foix, germana de Louis XII, rei de França, futura muller del Catòlic i gran repressora d'agermanats.

1488-1489: 3ª fase de la guerra a Granada: enfonsament del "front" oriental.

8.1488: **Inauguració de la Inquisició castellana a Mallorca**: expulsió dels judeoconversos valencians que hi mercadejaven. L'edict de gràcia publicat després de la presa del càrrec posa en mans del tribunal 3378 conversos, els quals sol·liciten llur reconciliació.

Hi continuen les denúncies, sentències i confiscacions de béns dels fugitius o damnats, font d'ingressos de gran interès per a la Corona.

Ara la Inquisició cesària anirà fent-ne pertot Catalunya: a València, a Barcelona i a Ciutat de Mallorca. I ho farà quasi des del principi regida per integristes castellans, que redactaran els documents en castellà. Molta població civil catalana, aterrida, veurà en la llengua castellana un referent de poder omnímode que cal tenir content tot mostrant-li submissió.

1488-1508: Els pagesos paguen 50.000 lliures en concepte de remissió dels càstigs, al fisc reial; 6.000 per indemnitzacions als senyors i 1.800 de recompenses als funcionaris reials: tota sangonera en xucla.

1488-1523: Vida d' Ulrich von Hutten, qui formularà fortes crítiques a la ignorància i corrupció del clergat, i propugnarà la renovació de l'Església.

Darrereries. 1488: Baza i Guadix (regne granadí) cauen en poder de Castella.

1489: El municipi de València reprèn la política de presèctes a la Corona, improductius i origen de decadència econòmica. La tradicional feblesa geoestratègica del Regne l'empenya a transigir sempre amb els alts poders.

Primera impremta a Euskal-herria, a Iruinea (=Pamplona), però sols edita en llatí i castellà, tot i que Nafarroa és regne sobirà i majoritàriament euskaldun. Tanmateix el poder es troba en mans d'unes élites que van entre França i Castella.

Almeria, la desitjada pels catalans dels s. XIII-XIV, cau en mans de Castella. Tanmateix hi haurà diverses zones de posterior colonització catalano-aragonesa, amb noms tan clars com "Castel(l) de Ferro".

La "Real Chancelleria de Castilla" fixa la seva seu permanent a Valladolid.

1489-1490: Pesta al Regne valencià, amb 11.000 morts.
24.5.1490: 2ª Amnistia; als pagesos encara presoners,

de les remences.

1490: Massiva immigració d'occitans vers Catalunya. Mor Sor Isabel de Villena, abadessa de les monges clarisses del Monestir de la Trinitat de València (a l'actual C/Alboraia), a causa de la pesta.

Psaltiri de Roís de Corella, magníficament estampat per J. Hertzog, però a Venècia.

"Gramàtica de la llengua castellana", impresa a Sebiya/Sevilla, i escrita per Elío Antonio de Nebrija, nat a Andalusia. Hi diu que "la llengua es companyera del Imperio".

Isabel, primogènita de Fernando i Isabel, es casa amb el príncep Alfonso de Portugal. i quan aquest mor, amb el rei Manuel I.

Neix Tiziano.

ca. 1490: "**Regles de esquivar vocables o mots grossers pagesívols**", d'en Bernat Fenollar, prevere valencià, i Jeroni Pau, canonge barceloní. Al subtítol: "mots o vocables los quals deu esquivar qui bé vol parlar la llengua catalana". Fenollar hi diu que "entre persones de bon ingeni o experiència fàcilment se coneix dits vocables ésser d'Empordà, o d'Urgell, o de Xàtiva, o de les Mallorques...". Pretenen una llengua catalana unificada, "standard", cosa que, encara avui, no hem assolit plenament. El llatí i el castellà, la Decadència i la manca de sentit polític faran fracassar i ajornar aquest interessant plantejament sociolingüístic a ca nostra.

Mor el poeta Bernat Hug de Rocabertí, autor de "La glòria d'amor".

1490-1500: Obres del genial pintor flamenc Del Bosc: "El vaixell dels orats", "La mort de la gasiva", "Al·legoria dels plaers"...

1490-1521: Vida del comuner castellà antiimperial Juan de Padilla.

1490-1525: Vida de Thomas Müntzer, fundador dels anabaptistes i cap social dels camperols revoltats.

20.11.1490: **Publicació del "Tirant lo Blanch"**, més de 700 exemplars en total, a càrrec d'en Martí Joan de Galba, probable autor de sos darrers capítols.

"PLE O GRAN RENAIXEMENT" EUROPEU (1491-1521).

1491: Total decadència del comerç català.

"Barcino", llibre d'història d'en Jeroni Pau: "Veiérem la nostra ciutat florent de glòria i de riqueses a la nostra infància; a la joventut, canviada la fortuna, la veiérem arruïnant-se; però ara amb dolor la contemplem consumida per lluites intestines, empobrida i despoblada".

El rei dona el comtat de Pallars al comte de Cardona, amb el títol de marquès. Hug Roger de Pallars, desposseït, continua en les guerres, finalment a Itàlia.

"La imitació de Crist" ha conegut tal èxit que és reimpressa a València, de nou en català. La Biblioteca de Catalunya en conserva l'únic exemplar conservat conegut.

La Inquisició afranqueix més de 500 esclaus propietat de processats, posteriorment seran comprats per cristians de natura.

Comença el setge contra la gran ciutat de Granada/Wrana, darrer reducte del poder estatal islàmic a la Península. Prou cavallers catalans hi participen i faran així més gran Castella. El noble català Galceran de Requesens manté bloquejada la costa granadina durant el setge, fet decisiu per a la rendició.

1491-1507: Redreçament de les finances municipals de Barcelona.

1491-1547: Vida d'Enric VIII, rei d'Anglaterra-Galles.

1491-1556: Vida de (St.) Ignasi/Iñaki de Loiola, nat a Euskal-Herria.

2.1.1492: Els estols castellans i d'altres nacions, també senyors catalans, entren a la ciutat de Granada, on hi ha un 70% de musulmans, un 20% de cristians mossàrabs i un 10% de jueus, entre els seus 300.000 habitants, sols uns 500 són d'origen àrab. La població hi és bàsicament bilingüe: àrab i aljamia (romanç andalusí, dit "mossàrab"). Curiosament la islamització/arabització fou completa a Xarq-al-Andalus, mentre a Granada no ho fou. Boabdil, darrer soldà nassarita de Granada, lliura la ciutat als reis de Castella.

6.3.1492: Joan-Lluís Vives naix a València de família jueva, després conversos. De petit assistirà en una de les moltes sinagogues clandestines escampades per València, lligades a les de Xàtiva, Elx o Borriana.

31.3.1492: **Expulsió general dels jueus de Castella i Catalunya-Aragó**: uns 150.000, la majoria marxen al Magrib, Portugal i la Mediterrània oriental (Salònica, Alexandria...), són els sefardites (de l'hebreu "Sefarad", que vol dir "veger", referit a la Península Ibèrica). Als Països Catalans quedaven ja pocs jueus i sobretot foragiten judeoconversos ("xuetes", en castellà anomenats "marranos"), objectiu permanent de la vigilància de la Inquisició, molts fugen. Diverses comunitats sefardites servaran per molt temps el català com a llengua pròpia, com ara la de Salònica (Grècia, fins que fou exterminada durant l'Holocaust). Finalment, el "sefardita" ha esdevingut una barreja de castellà antic amb catalanismes, aragonesismes, etc..., com ara el dígraf "ny" o l'ús de "kal" (=cal, és menester).

Alhora, comença una època crítica de màxim enduriment contra la dissidència religiosa (els moros) i, per extensió, contra tota heterodòxia, que acabarà forjant el caràcter "espanyol" típicament intolerant, inculte i groller.

17.4.1492: "**Capitulaciones de Sta. Fe**" entre els reis i Colom: les terres descobertes seran per a la Corona, Colom n'esdevindrà el virrei, governador general i almirall de Castella, amb un 10% de les riqueses trobades. Naturalment, quan veuran el que realment Colom ha descobert, els reis ficaran la marxa enrere i les capitulacions esdevindran paper mullat. Ω

Zoldas
FRAU

Carrer de Manacor, 121-C
Tel. 27 85 18
07007 Palma de Mallorca

SERVIAUTO ARENAL S.A.

Carretera Militar, 185 • Les Cadenes
Tel. 26 81 11 • Fax 74 32 77
07006 S'Arenal-Palma (Mallorca)

SERVEI OFICIAL

el lleu de tots mereix un respecte

FORA FUMS!

Antisemitisme new-age El relleu

JOAN CABOT CALÇAPEU

Al diari Avui del passat 29 de juny, l'escriptor Ferran Sáez publicà un article intítulat El preu de la simpatia, en el qual venia a dir que l'animadversió al català s'assembla sospitosament a l'antisemitisme, i que una tal semblança no deu ser casual. Sáez escriu sobre fets actuals o recents, i només remet al passat per constatar que "si repassem la literatura antisemita de tots els temps comprovarem que hi ha judicis de valors literalment exactes als que s'acostumen a proferir, des de fa segles, sobre els catalans: garrepes, freds, calculadors, opacs, etc.". L'escriptor suggereix que "potser l'antisemitisme inherent a la dreta espanyola i el seu profund anticatalanisme són dues cares de la mateixa moneda".

Les sospites de Ferran Sáez no són pas noves ni originals: molta de gent ha sabut ensumar aquesta connexió, tossuda i estranya, entre antisemitisme i anticatalanisme, però no sé de ningú que s'hagi entretingut a fer-ne un estudi en profunditat -seria una magnífica tesi doctoral per a un llicenciat en sociologia o en antropologia. Un servidor em limitaré, en aquest espai que em concedeix L'Estel, a apuntar alguns paral·lelismes i coincidències que em semblen signifi-

catius. Anirem a pams.

a) L'any 1492, la corona de Castella i Aragó expulsa els jueus, considerats com un enemic intern que lamina el poder de la noblesa i la monarquia. Al segle següent, els jueus que queden són objecte de sospita permanent: hom dubta que la seva conversió sigui sincera i la suspicàcia manté viu el foc de l'antisemitisme; però el recel es va aigualint, i al segle XVII els jueus ja no són percebuts com una amenaça. És llavors, quan sorgeix la necessitat d'un recanvi creïble, que es congria a Castella una viva susceptibilitat anticatalana; i és llavors quan comença la transferència d'atributs jueus als catalans. Per mostra, basti una frase de Quevedo: "En tanto que en Cataluña quedase un solo catalán, y piedras en los campos desiertos, hemos de tener enemigo y guerra".

b) Ja des del segle XIV, molts jueus hagueren de practicar la seva fe d'amagat, perquè no els tocàs el rebre en les explosions de violència antisemita. Talment els catalans, que en diverses èpoques, i durant molts anys, hem hagut d'estimar Catalunya d'amagat, sotmesos a la censura, a les bastonades i a les amenaces de presó o exili.

c) El 25 de novembre de 1905,

després d'una violenta campanya de la premsa militar -La Correspondencia Militar i El Ejército Español reclamaven "que se ahogue en sangre (a Catalunya) la más pequeña protesta"-, un contingent de tres o quatre-cents militars espanyols saquejaren la redacció del setmanari barceloní Cu-cut!, i tot seguit repetiren l'operació a la seu de La Veu de Catalunya. Ara reculam. El juliol de 1391, uns predicadors castellans mogueren el poble a envair els calls, saquejar les cases dels jueus i matar-los; els tumults s'estengueren per Palma, València, Girona, Lleida, Perpinyà i Barcelona (en aquesta ciutat, més de mil jueus foren assassinats). No és sorprenent la semblança entre els dos episodis?

d) El feixisme espanyol dels anys vint i trenta treu a la superfície les rancúnies més fosques de la Castella profunda, i les combina en un còctel explosiu amb la intenció de fer mal. En aquest còctel, l'antisemitisme i l'anticatalanisme van de bracet, i a la pràctica són mals de destriar. Si, en guanyada la guerra incivil, el franquisme no s'abraonà contra els jueus, probablement és perquè ja ho havia fet contra els catalans.

e) En l'imaginari feixista espan-

yol, els jueus no es limiten a acaramullar diners, sinó que maquinen constantment al costat de marxistes, anarquistes i separatistes contra el poder establert. Talment era vist des de Madrid el catalanisme en el tombant dels segles XIX i XX (i més envant). Ferrer i Gironès ens en forneix un exemple a Catalanofòbia: "El maig de 1901 uns rebomboris que varen començar a Barcelona per una vaga de tramvies es convertiren en una vaga general revolucionària. A Madrid aquests esdeveniments van ser considerats "contrarios a la unidad nacional"; el consell de ministres i gairebé tota la premsa de Madrid es van posar d'acord a acusar el catalanisme d'organitzar la vaga.

f) Al s. XVIII, l'estalvi i l'esforç personal de molts catalans permeteren d'acumular uns diners, amb els quals es pegà la primera embranzida a la industrialització de Catalunya. Això, i la puixança comercial, posaren en marxa una màquina de crear riquesa. L'Espanya agrarista i feudal veia, en el desenvolupament econòmic català, un perill atàvic: ressorgia el fantasma del jueu usurer, egoista, feiner, massa independent. Però ara érem els catalans.

g) A finals del segle XIX, el catalanisme formula ja el paquet complet de les reivindicacions econòmiques catalanes: proteccionisme aranzelari, correcció del greuge fiscal i concert econòmic. Aquestes demandes encenen flamarades a Espanya; govern, premsa i intel·lectuals acusen i insulten els

catalans amb els mateixos penjaments que temps enrere usaren per fustigar els jueus. El març de 1901, el diari El Imparcial, a l'editorial "Explotados y escarnecidos", afirmava: "Los demás españoles no podemos ni queremos consentir en que con una tenacidad horrible se nos deprima y se nos ofenda por los que, después de todo, viven de nuestro sudor y de nuestra sangre".

h) Al llarg dels segles, els jueus han mantingut la fidelitat a la seva llengua (l'hebreu) i cultura, malgrat les adversitats, a través de l'estudi i el conreu de la pròpia tradició literària. Salvant les distàncies, els catalans hem fet quelcom de similar: la nostra Renaixença ha estat literària; el nostre nacionalisme, molt cultural -massa-; i la supervivència de la llengua catalana, a pesar de la repressió, sembla un miracle. Els espanyols copen perfectament aquesta semblança, i els inquieta -més que res, perquè els jueus han acabat construint un estat jueu.

Ho deixaré aquí, que això s'allarga massa i en Mateu em renyarà. Acabaré dient només que tot això (amb la transferència als catalans dels atributs negatius assignats tradicionalment als jueus) és ben visible a les illes Balears i Pitiüses: els comentaris i acudits anticatalans de la revista Fora vila verd (revista independent dependent del Pepé), els vincles descarats dels populars amb l'extrema dreta anticatalanista, el gonellisme de carrer, les penyes del Reial Club "Deportiu" Mallorca, etc. En fi... Ω

En defensa del PNB

L'escalada de declaracions polítiques en relació al 'problema basc' ha aconseguit posar de manifest l'abast real de les diferents posicions polítiques. Les postures s'han simplificat fins la claredat de plantejaments. Aquest procés no ha estat exempt d'unes grans dosis de valentia política. És el cas del PNB.

Els dirigents del PNB actuen amb gran alçada de mires. Les seves opinions demostren una coherència sense fissures. En la recent estada de Joseba Egibar a la Universitat de Barcelona no sols es va explicar una clara línia política, sinó el propòsit de mantenir-la sota tota mena de pressions i ambients.

La trajectòria política dels partits polítics sovint fan malpensar. Les decisions dels seus dirigents resulta escabrosa. Però no és el cas del PNB. Xabier Arzalluz demostra una gran adhesió a les seves conviccions. Una gran fidelitat als seus principis. I, tot sigui dit, els recents esdeveniments del País Basc hi ajuden poc.

La dimissió en la presa de decisions, per activa o per passiva, resulta més rendible políticament. És la posició del PP. Tancat en les seves pretensions. Defugir el debat i el diàleg exigint condicions prèvies o requisits sencers, és una tàctica còmode. Tot al contrari del PNB, decidit a trencar molts dels murs de silenci que diàriament es construeixen des dels estridents mitjans de comunicació sota l'òrbita del PP.

Les recents declaracions de Xabier Arzalluz mereixen una atenció especial. Aquest líder basc ha denunciat una estratègia espanyola per constituir una "consciència mediàtica" que permeti determinar decisions polítiques. Aquesta denúncia tractaria d'avortar el intent de traspassar l'esmentada "consciència mediàtica" al conjunt de la població, tot aconseguint la criminalització social del propi PNB i del procés basc. És una denúncia valenta perquè desemmascara tot un pla d'actuació en contra dels interessos d'Euskadi. Un pla que té com punt de partida el deteriorament de la normalitat institucional d'Euskadi.

La dimensió personal dels líders del PNB resulta encomiable. Molt més al servei d'una ideari patriòtic que a la recerca d'una via d'expansió pública, aquests homes i dones eleven el sentit de la política al grau de la fidelitat a una pàtria i a una lluita. Saben que no poden callar si està en dubte el sentit de la seva lluita i de la seva pàtria. En definitiva, molt més del que es pot esperar d'un polític habitual.

Denunciar la 'criminalització social' de la raó d'ésser de la nació basca, usant els artillugis de la 'conscienciació mediàtica', no sols és lloable per ésser una decisió estrictament moral, sinó per l'advertència pública plena de coratge que constitueix fer-la. Millor estar-hi atents. Ω

Llorenç Prats-Sagarra
és editor-adjunt de "Catalunya Campus"
lloprats@teleline.es
e_mail: lloprats@teleline.es

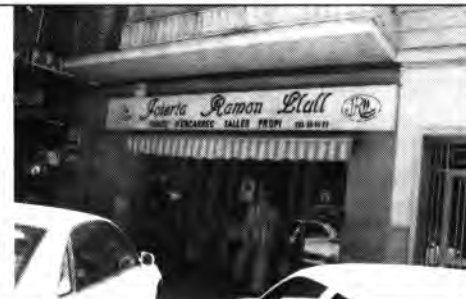
Cloenda al Teatre Municipal

VICENÇ DE SON RAPINYA

Tot plegat fa una setmana que va finir La Mostra de Teatre Escolar. Però hi mancava el fi de festa, el fermall de tan important esdeveniment, la cirera que guarnís el pastís. Per això ahir a la nit el Teatre Municipal va vestir-se de gala, no n'hi havia per menys. S'hi presentava un nou llibre de La Col·lecció DIDASCALOS 2. TEATRE .El títol ? EN JOAN PETIT (Patufet) . I 'Autor JOAN C. MUNTANER. Al qual li desig de tot cor pugui assolir l'èxit que en el seu dia va tenir i encara té, el seu avantpassat JO EPIDAURE, de PERE. J MASCARÒ, i els seus deixebles. Els quals varen encendre la flama de la torxa escènica. I que suposà un bestseller Teatral i Literari. Tot encetant el camí per encarar el màgic i tendra món de l'escena, portant-lo de forma didàctica al món dels infants, futurs espectadors del Demà. Doncs EL TEATRE, no é més que els jocs dels més petits traslladat al planeta dels Adults. Els quals, dissortadament se'ls hi ha estat negat el seu dret a no voler ser grans. Per acabar va representar-se, amb gran èxit, i amb el Teatre ple de gom a gom, La Peça que dona nom al llibre, Per La Companyia de TEATRE de l'APA DEL CP.MESTRE COLOM (BUNYOLA) .Sota La Direcció de MARGALIDA PERICÀS. Ω

Pl. Ramón Llull, 14
Tel. 971 55 59 73
Fax 971 84 35 13
Taller: Pl. Sant Jaume, 18
Tel. 971 84 34 75
07500 MANACOR

L'antifranquisme a Mallorca. VI LLIBRE

El teatre de la revolta a Mallorca i l'antifeixisme (I)

MIQUEL LÓPEZ CRESPI

Les tres obres (**Acte únic**, **Homenatge Rosselló-Pòrcel** i **Atzucac**) responen als nous reptes personals i històrics que els anys vuitanta porten al primer pla de les meves preocupacions socioculturals i polítiques

La recent publicació d'**Acte únic** en la col·lecció de textos teatrals "Tespis" que edita la Universitat de les Illes Balears (UIB) sota la direcció de Joan Mas i Vives m'ha tornat a la memòria el temps, les circumstàncies històriques en les quals vaig escriure l'obra. **Acte únic** guanyà el Premi "Teatre Principal" de textos escènics l'any 1987, atorgat per un jurat compost per Gabriel Janer Manila, Jaume Adrover, Serafín Guiscafré i Joan Bonet; venia a consolidar una tendència experimental que havia començat a formular amb l'obra **Homenatge Ros-**

selló-Pòrcel (Premi de Teatre "Ciutat d'Alcoi" 1984) posteriorment publicat per la Diputació Provincial d'Alacant amb estudi preliminar (sobre la situació del teatre en els anys vuitanta a les Illes) d'Antoni Serra.

Posteriorment (en concret l'any 1990) una obra titulada **Atzucac** (que seguia les mateixes coordenades d'experimentació formal de les obres esmentades) guanyava el "Ciutat de Granollers", aleshores un dels guardons teatrals més importants dels que es lliuraven dins l'àmbit dels Països Catalans.

Les tres obres (**Acte únic**, **Homenatge Rosselló-Pòrcel** i **Atzucac**) responen als nous reptes personals i històrics que els anys vuitanta porten al primer pla de les meves preocupacions socioculturals i polítiques. Aleshores -i només d'una forma pro-

visional- és quan faig un parèntesi en l'anterior línia teatral, en la manera de fer teatre dels anys seixanta i setanta.

Si reflexionem una mica veurem com els autors d'aquells anys (Alexandre Ballester, Joan Soler Antich o qui signa aquest article ja que els casos de Llorenç Moyà, Miquel Mestre o Llorenç Capellà plantegen problemes diferents) ens movem molt dins la influència clàssica de Bertold Brecht, Weiss, Piscator, Valle-Inclán, Antonin Artaud, Peter Brook, Aimé Césaire, Friedrich Dürrenmatt, Dario Fo, Peter Hacks, Witold Gombrowicz, Anatoli Lunatxarski... (amb pinzellades d'Ionesco, Buero Vallejo, Pasolini etc, etc). El teatre que hem vist a Berlín (el Berliner Ensemble), a Barcelona (les experiències del Living Theater) a Lisboa (el Teatre de la Commune), a Londres (el teatre musical dels setanta)... tot ha anat influïnt en el tipus d'obres que hem anat escrivint d'ençà els anys seixanta fins els vuitanta (i malgrat els canvis de situació política continuarà sempre present en les obres que anam bastint). Totes aquestes influències són ben evidents en obres del tipus **Les germanies** (segrestada per la Brigada Social del règim franquista a mitjans dels anys setanta i mai més recuperada de les tètriques oficines del carrer de la Soledat de Ciutat); del Premi de Teatre "Carles Arniches 1972" concedit a la meua obra **Ara, a qui toca?** per un jurat integrat, entre d'altres personalitats del teatre, per Ricard Salvat i José Monleón.

Més endavant, concretament en el 1973, obtindria el "Ciutat de Palma de Teatre" amb l'obra **Autòpsia a la matinada** (un experiment teatral dedicat a la lluita dels estudiants contra la dictadura franquista i que era un reflex de totes aquestes influències de les quals parlàvem una mica més amunt).

L'estudiós Antoni Nadal, en la introducció del llibre **El teatre modern a Mallorca** (Publicacions de l'Abadia de Montserrat 1998), situa amb força exactitud l'ambient de soledat i marginació en el qual ens hem trobat -i ens trobam!- durant dècades els autors mallorquins; basta pensar en la manca de representacions normals d'autors com Llorenç Capellà, Joan Soler

Maria Antònia Vadell, Consellera de Cultura del CIM i Pere Noguera, director del Teatre Principal presenten la nova obra teatral de Miquel López Crespi, "Acte Únic". En la fotografia podem veure Maria Antònia Vadell.

Antich, Xesc Barceló, Guillem Cabré, Miquel López Crespi, Jaume Vidal Alcover, Alexandre Ballester o el mateix Guillem d'Efak.

Antoni Nadal escriu: "S'ha dit moltes vegades i amb tota la raó que l'espectacle teatral ha estat injustament postergat en les destinacions pressupostàries de les institucions autonòmiques i locals. Però, pel que fa al teatre d'autor català a Mallorca, la situació encara és molt pitjor, si és possible. Hi ha raons per creure que els autors mallorquins contemporanis sempre s'han sentit sols, incloent-hi aquells qui han gaudit del favor del públic. Els autors mallorquins desconeixen llurs col·legues, gairebé no es tracten amb les companyies, estan mancats d'una crítica qualificada (cap crític no ha aconseguit d'acomplir una funció semblant a

la de Joan Bonet i Antoni Serra en els anys cinquanta i seixanta, respectivament) i fins fa ben pocs anys no han pogut comptar amb el suport oficial, sempre escàs i discriminat. El desconeixement que en demostren els professionals i els crítics literaris és tan gran, salvades les excepcions que siguin, que no ens en podem sorprendre, perquè respon a una situació freqüent en països més desenvolupats, tot i que ací està marcada per l'autoodi".

Els intel·lectuals venuts, la xusma que viu damunt la mentida i la falsificació històrica, empen els minsos resultats electorals de l'esquerra revolucionària i nacionalista com abans el franquisme emprava els escamots d'execució

L'ANTIFRANQUISME A MALLORCA

VI LLIBRE

de M. López Crespi

Cada quinze dies a L'ESTEL (d'agost de 1999 fins a l'agost de l'any 2000)
Per demanar números endarrerits, telefona al 971 26 50 05

EP!!!

PARES, EDUCAU-ME EN CATALÀ, A MALLORCA HI HA EL MEU FUTUR

És una problemàtica ben coneguda. Però parlàvem de la situació (començaments dels anys vuitanta) que marca en la meua consciència aquesta evolució (sense abandonar mai el que havia après en els anys seixanta i setanta) vers un teatre, podríem dir, eminentment poètic-experimental. Per entendre l'evolució que representen, dins del meu teatre (i dins del teatre modern a Mallorca), obres com aquesta que ara publica la Universitat de les Illes Balears, *Acte únic*, *Homenatge Rosselló-Pòrcel*, *Atzacac* i també les encara inèdites *Carrer de Blanquerna* i *Els anys del desig més ardent*, hauríem de situar-nos en una època (començaments dels vuitanta) on la majoria de propostes esquerranes dels seixanta i setanta han desaparegut (hi resta el Moviment Comunista, el PSM, els diversos col·lectius ecologistes, antimilitaristes i feministes). Els partits consellistes tipus OEC han desaparegut i, consolidat el postfranquisme, tot contribueix a criminalitzar les organitzacions que encara lluiten per la república, l'autodeterminació, i porten a barris, instituts i fàbriques una autèntica lluita antisistema. Res no existeix (per als servils) tret de qui paga des del poder (primer UCD i després, amb la victòria "socialista", el PSOE). Els intel·lectuals venuts, la xusma que viu damunt la mentida i la falsificació històrica, empen els minsos resultats electorals de l'esquerra revolucionària i nacionalista com abans el franquisme emprava els escamots d'execució. S'utilitzen les xifres del resultat electoral -fora de context, sense explicar on anaven els diners de la banca, a qui ajudaven, etc., etc.- per a liquidar políticament els partidaris de la república i el socialisme, els moviments (objectors de consciència, feminisme, ecologisme, nacionalisme, anarquistes) que no han acceptat els límits dels pactes entre franquistes reciclats i reformistes (PSOE, PCE, especialment). El protagonisme -damunt premsa, ràdio i TV- és per als polítics que manegen els pressuposts estatals i autonòmics (qui paga publicitat, campanyes electorals). "Qui paga mana", diuen. I "qui no té diners no ha existit mai ni existeix", hi afegim nosaltres. Els revolucionaris són permanentment atacats i es consolida un vocabulari que desqualifica la lluita popular. Ara els "violents", els "radicals" ja no seran la policia o l'organització més bestial de la violència institucional -l'exèrcit-, sinó els treballadors en atur, els estudiants, els obrers que es manifesten, que lluiten contra les grans reconversions industrials dels anys vuitanta, la pagesia oblidada sempre, sense ajuts, en perill d'extinció, tractada com un element residual o, el que és encara pitjor, "paisatgístic" (si ha de romandre hom ha de ser perquè els turistes puguin fer-se les fotografies corresponents amb les pagesetes i els ametlers florits). Ω

La poesia catalana contemporània Els versos més colpidors de la poesia catalana

MIQUEL FERRÀ MARTORELL

Ben sovint, quan parlo d'una obra literària, com és ara el llibre de poemes *Revolta*, de Miquel López Crespí, ens oblidam dels aspectes estructurals, "tècnics", i també de l'aportació de l'obra al llenguatge de l'època, en general, i a l'estilística, en particular. És evident que el missatge és l'aspecte més transcendent de la funció poètica; i aquest missatge de López Crespí (que ja ho diu de manera concentrada el títol) significa senzillament l'exigència ètica d'una "revolta permanent" de l'intel·lectual del segle XXI contra una societat absurda i injusta. Absurda i injusta per la càrrega d'irracionalitat que significa que un "Primer Món" (l'occident desenvolupat, els EUA) visquin de l'espoliació del "Sud", és a dir, de tot el Tercer Món. López Crespí és a milers de quilòmetres de distància d'aquella pseudoestètica (el llenguatge fals i críptic) dels "exquisits", avui dia exponent del "poeta" que no té res que dir perquè viu dins la seva torre d'ivori, en el seu laboratori de paraules pseudomàgiques, en la contemplació del propi llombrígol a través de l'enganador mirall del narcisisme. En el llibre *Revolta* som lluny d'aquesta poesia buida. No endebades l'autor de sa Pobla ha estat -i és!- un dels més bregats lluitadors pels drets elementals del nostre poble (llengua, cultura, llibertat) d'ençà els anys més foscos de la dictadura. Com molt bé escrivia Antoni Vidal Ferrando: "Miquel López Crespí podia ostentar la doble condició d'escriptor i líder de la resistència contra la bèstia negra de la dictadura. En certa manera [en els anys setanta], jo el veia com el paradigma de tot el que a mi m'hagués agradat ser. No sé com, el seu mite es mantenia incòmode en algun dels últims reductes de la meua innocència, quan el nou ordre ja havia deixat ben clar que no posava missions per l'altruisme ni per l'intel·lecte, sinó per la hipocresia i la mediocritat".

Revolta és un llibre coherent amb tota aquesta història de resistència de l'autor de sa Pobla. Miquel López Crespí ha sabut complir amb la fórmula pertinent de casar o ajuntar substància i expressió. El poeta Àngel Terrón, en un article escrit el dia que va morir

Blai Bonet, deixava constància de la importància de *Revolta* (editat en la prestigiosa col·lecció de poesia "La Balanguera" d'Editorial Moll) en la poesia catalana contemporània. Escrivia Àngel Terrón: "Des d'aleshores sempre he parlat d'aquest llibre [*Revolta*], amb tothom que m'ha volgut sentir, com d'una gran fita de la poesia catalana, i crec que, com *El dolor de cada dia*, *Comèdia*, *Calaloscans* o les belles *Elegies*, el definirà per sempre com un gran poeta".

Se'n pot treure d'aquests versos, potser, diferents interpretacions, però tanmateix l'esperit de l'instador hi és ben present i no es pot desvirtuar ni posar en dubte.

A part s'hi troba, com escrivia recentment Gabriel Janer Manilla, "la prodigiosa força d'un llenguatge poètic depurat fins a les últimes conseqüències". En el fons és idèntica aquesta opinió a l'expressada per Àngel Terrón quan deia de *Revolta*: "[Miquel López Crespí]... ha fet una obra d'una rara perfecció formal, amb aquest vers lliure que pensa amb un retoricisme clàssic per dir-nos la nostra realitat de cada dia. És tan gran l'esforç d'identificació entre l'obra i l'autor, que aquest ha aconseguit troballes fantàstiques".

Pensam que a vegades la propietat, correcció i puresa de la retòrica clàssica no basta (i no és aquest el cas de López Crespí) per a fer de la poesia una obra d'art, tanmateix humana i per tant sotmesa a la voluntat dels homes i no dels déus. És necessari també, a través de la poesia, configurar un esperit, en aquest cas un esperit explosiu, capaç d'emocionar i sorprendre, dins l'ànim del lector. Només així podrem fugir d'alguna manera de la vanitat estèril que ara pretén governar en el món de la cultura.

Potser el millor resum de *Revolta* és el que ha fet l'escriptor Antoni Vidal Ferrando quan escriu: "Feia estona que no havia llegit versos tan contundents. Amb una economia de recursos admirable, amb un llenguatge tan transparent com el vi bo o el solo d'una gota de pluja, sense altre adorn que el de la sinceritat i el de l'ambició literària, López Crespí ens ha ofert un dels textos més químicament purs i més colpidors de la poesia catalana actual". Ω

Els quintacolumnistes i els passius

Que un petit grupuscle, amb el suport de la premsa quintacolumnista de Catalunya i amb la connivència d'uns magistrats que troben les esclatxes del *sistema jurídic*, s'hagi dedicat i s'estigui dedicant a invalidar les decisions de l'òrgan més representatiu de la universitat no ha aixecat cap contesta ni mobilització social a Catalunya. Estem parlant de l'estratègia de la *Triple C* (Convivència Cívica Catalana), el sector "dur" del Foro Babel, comandada per Alejo Vidal-Quadras i Julio Villacorta, del Pp i PSC respectivament; cal recordar perquè molts cops es passa per alt la presència important de membres dels sectors *lerrouxistes* del PSC i EUiA a l'organització hereva del *Manifiesto de los 2300*.

És normal que el reglament d'usos lingüístics de la URV de Tarragona i la UPF de Barcelona pugui ser derogat tan ràpida i senzillament quan ha estat aprovada pel claustre, l'òrgan de màxima expressió democràtica dins la universitat on hi són representats professors, alumnes i treballadors? El més perillós d'aquest procés, engegat al mateix temps del linxament contra el rector de la URV per part de la *Brunete mediàtica* espanyolista i la premsa quintacolumnista de casa nostra, és que ha esdevingut un procés imparabile: darrera la Pompeu Fabra vindrà la Universitat de Barcelona i seguirà l'Autònoma per acabar de derogar tots els reglaments de les universitats catalanes un cop acabat el *tour democràtica* per les quatre *províncies* del Principat. I ni pensar què pot passar a les universitats que es troben per sota del Delta de l'Ebre.

Un cop més, la mitificada societat civil catalana i els representants polítics parlamentaris no han passat de l'habitual i inútil dinàmica de condemnes. Aquesta pràctica política la demana amb insistència el partit del govern espanyol quan es produeix qualsevol atac contra el seu partit i/o les seves persones. Però són ells mateixos qui s'han negat a condemnar l'aixecament del *18 de julio* i les seves posteriors conseqüències; quina legitimitat té aquesta gent en demanar condemnes?

És per això que instem al conjunt de la societat catalana -incloent els representants polítics parlamentaris- a anar més enllà de l'estèril condemna dels fets. Recuperem l'esperit crític i defensiu dels nostres drets i de la nostra nació que vam mostrar al llarg de la dècada dels 80 quan se'ns volia agredir com ho estan fent ara. Qui no recorda 300.000 ciutadans i ciutadanes manifestant-se plecats contra la LOAPA? On són aquells milers de catalans i catalanes disposats a no deixar que es trepitessin a la primera de canvi uns drets i una identitat que havia costat molt patiment i moltes morts? L'esperit de consciència col·lectiva de país es va diluint dia a dia, minut a minut; amb la nostra actitud i amb la d'un govern espanyol que ho donarà tot per a la uniformització del conjunt de nacions retingudes dins l'estat espanyol, tenim els dies comptats.

La cursa contra rellotge no s'atura i a l'estiu no fa vacances.

Depèn de nosaltres, dels ciutadans de Catalunya, perdre o guanyar la cursa.

Miquel Martín i Gamisans

-desitgem signar amb el nom d'Associació Cultural Jaume I-
(Mollerussa) Pla d'Urgell
DNI: 43733542-p

RECORDA

Quan hagi llegit aquest periòdic, si no en fas la col·lecció, regala'l a un amic, veí o parent

EL PAÍS HO
NECESSITA

HISTÒRIA D'UNA FOTOGRAFIA

1974: la detenció de Lieta López

Els joves que no han conegut la dictadura, no saben -per sort!- el que significava provar de sobreviure dins la grisor del feixisme. Des del 1962 -quan vaig ser fixat per la Social- fins al 1977 (data de les primeres eleccions) hom visqué amb l'amenaça ben concreta (vaig patir trenta o quaranta detencions) que a qualsevol hora et podien venir a cercar. Hi ha una cançó de Raimon que situa molt bé el tènec ambient que respiràvem: "I junts escoltàvem la música esperant que, d'un moment a l'altre, l'ascensor s'aturàs al nostre pis". Aquesta va ser exactament la meua situació i la de molts d'altres companys: esperar durant quinze anys la trucada de la Brigada Social. I quantes vegades, a més de trucar, escorcollar el pis a la recerca de propaganda subversiva, no els vaig haver d'acompanyar fins al tenebrós despatx del carrer de la Soledat!

Un dia vérem per televisió imatges d'amics i coneguts. Els rostres de l'escriptor Alfonso Sastre i la seva dona Eva Forest; l'advocada i escriptora feminista Lidia Falcón i el seu company, el periodista Eliseo Bayo, eren mostrats com els més ferotges terroristes i assassins de la humanitat. L'impacte va ser tan fort com hauria estat si haguéssim vist les fotografies de Josep M. Llopart i Antoni Serra, retratats de front i perfil, com si fossin criminals, acusats dels crims més horribles. Els donaven la culpa de l'atemptat del carrer del Correo.

Ran d'aquestes detencions, a Mallorca, en el mes d'octubre de 1974, era arrestada Lieta López, esposa del nostre bon amic Jaume Adrover, ànima de la resistència cultural i política en aquells anys de tenebror feixista. Na Lieta, dona preocupada -com tothom que fos

Lieta López i Miquel López Crespi el dia de la presentació de "Cultura i anti-franquisme" en la Casa Catalana de Ciutat. Els "històrics" mallorquins de la lluita antifranquista sempre han fet costat a Miquel López.

antifranquista- per la literatura compromesa i, per tant, bona amiga de qui aleshores era el capdavanter del realisme crític (Alfonso Sastre) mantenia una normal correspondència amb aquella colla d'intel·lectuals i molts d'altres que passaren per Mallorca quan les famoses "Aules de poesia, novel·la i teatre" organitzades pel seu home. Per a la policia política -fidels seguidors de Himmler i Goebbels-, "intel·lectual" era sinònim de "terrorista". Na Lieta López, la detingueren sense miraments i la tancaren a Yserías, a Madrid, on romangué incomunicada durant cinc mesos.

En Jaume Adrover se les va veure ben estretes per a poder alliberar-la. Després de tants d'anys de ser el principal promotor de la resistència cultural i política contra la dictadura, en el moment de la veritat, quan necessitava l'ajut dels grups d'esquerra (inclosos certs "comunistes" i "socialistes"), tothom va fer anques enrere. Per

allà on anava a demanar una necessària solidaritat, sovint li tancaven les portes. Ningú no volia tenir relacions amb "terroristes". Quan més endavant haguérem d'entrellistar la campanya de solidaritat amb l'anarquista Puig Antich, executat per Franco, ens trobàrem amb la mateixa incomprensió. El "terrorisme" de Na Lieta havia consistit a mantenir correspondència i una ferma amistat amb un dels millors escriptors, assagistes i autors teatrals de l'estat. Per sort, malgrat tantes girades d'esquena, a Madrid trobà el suport d'homes com Antonio Gala i Joaquín Ruiz Giménez.

Al cap de cinc mesos de patiment, la pogué treure al carrer (finals de febrer de 1975), no sense haver comprovat, en la pròpia carn, fins on arribava el pretès antifeixisme d'alguns partits d'esquerra. En Jaume m'ha dit més d'una vegada que va ser una lliçó que mai no ha oblidat. Ω

Miquel López Crespi

PREMI CAVALL FORT 2000

Es convoca el Premi Cavall Fort 2000, aquest any destinat a un recull de contes i dotat amb 350.000 pessetes per la Fundació Cavall Fort.

1. El Premi Cavall Fort 2000 es concedirà al millor recull de tres contes destinats a un públic de nois i noies de nou a catorze anys.
2. L'extensió de cada un dels contes no ha d'excedir la de tres fulls de 2.100 espais per full, mecanografiats a doble espai i per una sola cara.
3. Els treballs han de ser originals, inèdits i escrits en llengua catalana.
4. L'import del premi és de 350.000 pessetes.
5. El premi consistirà en el cobrament de l'import acordat, així com la publicació dels treballs premiats. Un cop publicats aquests treballs, l'autor en podrà disposar lliurement.
6. Els treballs que aspirin al premi s'han de presentar en tres exemplars, tots ells perfectament llegibles, a les oficines de la revista: plaça de Lesseps, 33, entl. 2a, 08023 Barcelona.
7. El termini d'admissió d'originals acabarà el dia 15 d'octubre de 2000.
8. El jurat del premi estarà format per membres del Consell de Redacció de la revista.
9. El veredict del jurat es donarà a conèixer en un acte públic que tindrà lloc al mes de desembre, en un lloc i una data que s'anunciaran oportunament.
10. Els treballs no premiats seran retornats a l'autor.
11. El jurat del premi es reserva el dret de resoldre segons el seu bon criteri qualsevol cas no previst en aquestes bases. Ω

Barcelona, 20 de juny de 2000

La llengua espanyola: eina de subdesenvolupament

D'entrada caldria que ens preguntéssim: totes les llengües són igual de dignes?; independentment de la resposta que donéssim a aquesta qüestió, resulta evident que no totes les llengües són iguals d'útils en segons quines parts del planeta. Ensenyar l'euskera obligatòriament, per exemple, als col·legis de Corea o Austràlia, no tindria cap sentit, ja que l'euskera no és una llengua de comunicació vàlida a Àsia o Oceania. De la mateixa manera, obligar els nens catalans (autòctons o fills d'immigrants) a estudiar llengua i literatura castellanes a les escoles catalanes, significa limitar-los en el seu desenvolupament humà i professional futur, ja que, si tenim el català com a idioma nacional de comunicació interna, per què havíem menester el castellà?; i a Europa el castellà és un idioma residual (en el sentit que no s'hi parla). Jo crec que els nens han d'aprendre idiomes a l'escola, però idiomes que, en el futur, els puguin ser d'utilitat. La castellana, no és una llengua d'utilitat en el context internacional en el qual es troba encabida Catalunya: Europa. El castellà no és una llengua de masses al continent europeu, que és el tros de planeta on els catalans tenim el nostre àmbit de relació més immediat. En les escoles catalanes s'haurien d'ensenyar dues llengües de gran validesa per al desenvolupament humà i econòmic dels catalans, si tenim en compte el nostre context europeu: l'anglès, com a idioma més internacional; i l'alemany, que és la llengua franca del centre d'Europa, la més parlada a la Unió Europea, l'idioma del món germànic amb el qual els catalans haurem d'enfortir relacions, sobretot de caire industrial i econòmic. Un cop eliminades les assignatures de llengua i literatura espanyoles (o de literatura i llengua francesa a la Catalunya Nord) dels plans d'estudis catalans, podrem introduir-hi algunes hores lectives d'anglès i d'alemany, autèntica inversió de futur per als joves catalans.

Els pares castellanoparlants residents a Catalunya han d'oblidar-se d'absurds sentimentalismes lingüístics (típic dels nacionalismes exacerbats) i triar allò que és millor per al desplegament professional futur dels seus fills i filles, i que no passa per l'aprenentatge del castellà (així ho han cregut, amb raó, la immensa majoria d'habitants de Califòrnia, que en juny de 1998, en referèndum popular, votaren a favor de la Proposició 227, en la qual s'establí l'ensenyament íntegrament en anglès en les escoles californianes, eliminant d'aquesta manera la imposició lingüística del castellà); i que sí que passa per la coneixença del català, l'anglès i l'alemany.

L'espanyol és un llast per al desenvolupament social, cultural, moral i material dels pobles; fet aquest que podem constatar fàcilment si fem una ullada a la situació econòmica del món. No existeix cap societat que, tenint la llengua espanyola com a oficial i d'ús habitual, estigui desenvolupada. Tots els estats que han imposat l'idioma espanyol als seus ciutadans, han portat les seves societats a la ruïna, només ens hem de fixar en els casos de Guinea Equatorial o en els països del centre i sud d'Amèrica, per adonar-nos d'aquesta circumstància. Dintre de l'estat espanyol, aquells pobles que tenen com a única llengua oficial l'espanyol, són també els més pobres i incultes (La Manxa, Extremadura,...); és més, dintre de la pròpia Catalunya, aquelles contrades on més castellà s'hi parla, són també les més subdesenvolupades (el Racó d'Ademús, els Serrans, la Vall de Cofrens, etc.). Si mirem dintre de les grans ciutats catalanes, copsarem com són els barris castellanoparlants els més endarrerits econòmicament, al temps que constatarem com la majoria de delictes de tota mena que es cometen a la nostra terra (robatoris, violacions, tràfic de drogues, homicidis i assassinats) són portats a terme per gent de parla espanyola; ningú no trobarà mai un violador, un traficant o un lladre que tingui com a llengua d'ús habitual la catalana... i això no és cap casualitat. Aquest fet es deu a que l'idioma català és vàlid per vehicular una sèrie de valors impossibles d'expressar en castellà: honradesa, esperit de sacrifici, amor al treball, justícia, solidaritat, antiracisme,..., i que acaben conformant-nos als catalans com un poble culte i obert al món, tot el contrari del que els passa als espanyols que, al provenir d'una cultura i mentalitat menys elevades que la nostra, cauen amb facilitat en l'amoralitat i en la delinqüència.

És per això que la millor manera de progressar a tots els nivells (econòmic, moral, etc.) és abandonant l'ús de la llengua espanyola, i viure plenament en un idioma més culte i digne, com és el català. Ω

Alexandra Arnau

Reflexions des de Terol

TOMÀS BOSQUE

o En temps d'eleccions tots los polítics són amables, negociadors i demòcrates arrematats. Ja ho veureu a l'any que ve.

o Però ara los Civils ja no van en parelles pels camins; van en escamots, a eixam, a nugolades que tapen lo sol.

Per tallar lo pas als que hi van a batollar tranquilament al seu camp, o no volen que els arrencon les oliveres los de la Confederació, res millor que aquells païos d'esquenes com almaris. Per fer pujar tossal amunt, fent un gasto bestial, una fileta d'aigua de risa, força de Guardia Civil; i per soltar la poca que hi quede al pantanet, força de Guardia Civil. A lo millor és que cal muntar Cases de Civils Rurals en lloc de Cases Rurals pels civils. Turisme del més verd per un riu més que sec.

o Les províncies les van inventar per dividir a les comarques naturals i desunir a la gent que parle igual. Algú sabrie dir el paper que han jugat les autoritats provincials de Terol en la crisi de l'aigua al Matarranya? A qui han defensat? Han dit alguna cosa?

o L'home és l'únic animal que espere que baixo pels rius més aigua de la que plou: per endur-se-la tota al seu bancal, a la seua indústria, o a la seua granja.

Si el progrés ha de ser unes rieres eixutes d'aigua clara i unes gleres convertides en una claveguera, si que l'hem fet bona.

o Està vist que així com hi ha més diners, creixen los enfrontaments i les punyetes entre pobles i veïns. A la Sorollera, com tots s'han espolsat la butxaca per muntar lo negoci de salvar al poble de la seua desaparició, i a més no tenen aigua per la que renyir, done gust d'anar.

o Totes les formes de monocultiu tenen grans perills a la llarga. Si l'única collida fore l'olivar, la gelada d'una nit d'hivern tot ho podrie fer malbé. Si l'única collida fore lo cereal o la vinya, un mal núgol la podrie arrasar en uns minuts. Si tot fore gorrinos, una organització sanitària dolenta o alguna actuació empresarial o política irresponsable, en cosa de mesos hi podrie tirar per terra l'empori econòmic més gran que mai havíem vist pel Baix Aragó. El Sr. Gil de Penaraja, hi té bones raons per advertir del perills.

Si el Baix Matarranya ha de ser eixa petita Califòrnia que alguns ensomien, millor que s'hi aprenguen lo camí de Faió, que allí d'aigua n'hi ha tanta que els aplegue a la punta del campanal del poble vell. O sol ha d'haver diners per fer obres descabellades pels tossals mig secs del Parrissal? Ω

La pipa segueix vessant

EL CAVALLER ESTADES DE MONTCAIRE

Vaig llegir a una revista mallorquina que en López Crespí atacava amb duresa l'enveja, farsanteria i punyalada per l'esquena que hi ha en el nostre magre i menut mon cultural autòcton. Bé, l'escriptor pobler i el cavaller fomalutxer, gràcies a Déu i a Karl Marx tenim idees ben oposades, però estam d'acord amb això de que fer-te al davant cara d'enhonabona i encoratjament, mentre que quan no hi ets et posen verd, és una veritat com un temple. En conec més de dos que me diuen: Joan, tu escrius molt bé, però se cert que me posen a parir quan llegeixen un escrit meu.

Aquí ningú regala res, ben al contrari, si te poden escorxar de viu en viu no esperaran que et moris. Mesquina mentalitat de llogaret província!

Eduardo Jordà, articulista de Diario de Mallorca no sap que és això de l'auto-odi. N'hi ha que encara que els diguessin banastra a la cara pensarien que els estan alabant. Segles de rentat de cervell i de manipulació ens han convertit en un poble empegueït d'ell mateix, acollonit i acomplexat. Funcionaris vinguts de fora, immigrants forasters i sudamericans —la majoria autèntics morts de fam— ens han quasi convençut que quan xerravem davant d'ells en mallorquí, érem uns mal educats. Eduardet, crec que ens coneixem de quan feies de mestre d'escola per Sóller. Recordat de la dita mallorquina: terra mia, per pobre que sia.

Vos dic que fa oi. Molt de SOS Racisme, molt de parlar contra la xenofòbia. Aquí l'únic racisme existent i l'única xenofòbia permessa i beneïda, és la que actua contra la nostra llengua i cultura, considerades menyspreables, patuesos i costums d'anar per casa, amb els calsetots o bragues segons sigues mascle o femella.

Ibarretxe ha escandalitzat a aquesta genteta de Madrid, analfabets en història quan ha dit que la nació basca és més vella que Espanya. Però, caps de fava, per molt que diguin n'Aznar i la ONU, no veieu que la nació espanyola és un invent de fa dos dies que no s'aguanta dret? N'hi ha que creuen que no és així que Espanya és una nació uniforme i castellana més vella que el mateix Bon Jesús. No val la pena discutir amb ells, quan per desgràcia molts de nosaltres mateixos ho creiem una miqueta.

Na Mònica Ruiz, una al-lota de son Gotleu, filla d'immigrants granadins s'apuntà al Big Broder espanyol pensant tocar amb un dit a la fama. En certa manera ha reeixit, però al preu d'aguantar les impertinències i la curiositat malsana de revistes com Entrevista a qui agrada treure els draps bruts. El Cavaller Estades de Montcaire no coneix de res aquesta Mònica de son Gotleu i si ha estat o deixat de ser, es una cosa que no interessa a ningú Ω

Rabasco, Lerroux, Martínez Anido y la Real Academia de la Història

JAUME TALLAFERRO

"Hay que llenar Cataluña de lo peor que tenga España" (Martínez Anido, cap de la policia d'ocupació espanyola durant l'època del pistolisme a Barcelona, en carta al Dictador genocida Miguel Primo de Rivera). Més clar, aigua: E.S.P.A.Ñ.A. ens espanya.

La "Real Academia de la Historia" fundada pel genocida anticatalà Felipe V ha encetat una campanya per a reescriure la Història, pràctica ben espanyola, i ben obligatòria durant els Austries en tot lli-

bre imprès, a fi d'amagar els genocidis i el terror col·lectiu a què la Inquisició i la colonització sotmetia a tota la indefensa població civil. Volen ara que "las Comunidades Autónomas" ensenyen allò que voldria ensenyar Anson, la COPE y els falangins del PP.

Tots aquests cínics i llurs esbirros tipus Rabasco callen com a putes els grans genocidis espanyols, com el de més de 100 milions d'amerindis i el de moltes poblacions catalanes durant la guerra dels

Segadors i de Successió (Binèfar, Sta. Coloma, Manresa, St. Pol, Xàtiva, Vila-Real...), amb degollines massives de la població civil pels salvatges "tercios" castellans, precursors de Milosevic i Pol Pot.

A aquests "orgullosos de hablar la lengua del Imperio" se'ls havia de caure la cara a trossos de vergonya per llur falsia i llur lepra racista.

Rabasco, racista, Pizarro i Lerroux: "Con las bombas que tiran los españoles, se hacen las catalanas tirabuzones!". Spain go home!. Espanya arruix!. Ω

Contraplanificació: el cas valencià

Article de Rafa Ramos, publicat en la revista Noves SL, Barcelona, Generalitat de Catalunya (maig 1999).

Sabem que la planificació lingüística està sovint vinculada a la gestió dels interessos econòmics de la societat que la posa en funcionament. Per això, les decisions i les actuacions en matèria lingüística que tenen una àmplia repercussió social, com podrien ser les derivades d'una política de normalització o de promoció d'una llengua en procés de substitució, poden influir en el model de desenvolupament econòmic o de modernització d'un país.

Ha estat assenyalat que tant la planificació lingüística com la planificació del desenvolupament poden tenir conseqüències inesperades. Els resultats "poden conduir a una contraplanificació per part de grups (nacionals o lingüístics) rivals" (Eastman 1983: 161). L'autora es refereix als països del tercer món, però la idea és aplicable pertot.

Els planificadors han de preveure els efectes de potencials contraplanificacions i tenir en compte la influència dels valors i les actituds existents entre la població sobre l'èxit o el fracàs dels plans dissenyats. En l'etapa d'avaluació dels plans, s'han d'estudiar també els efectes de la contraplanificació, de manera que els plans es vagin reorientant per esquivar o contrarestar aquests efectes. Si la contraplanificació és efectiva, pot conduir al fracàs irreversible de tot l'esforç de planificació. Per evitar-ho cal revisar l'estratègia a temps.

Un clar exemple de contraplanificació és el protagonitzat pel secessionisme lingüístic al País Valencià. El següent text de Fishman cobra força si ens l'imaginem aplicat al cas valencià:

"Els planificadors intenten mobilitzar totes les poblacions que estan sota el seu control, i el mateix procés de mobilització i de ruptura dels vincles que unien la població amb les autoritats i les convencions anteriors possibilita una contramobilització en benefici de les élites que ocupen el poder, i en nom de símbols d'identitat d'un caràcter més im-

mediatament indígena o amb algun altre poder d'atracció" (citat a Eastman 1983: 161).

L'estudi tècnic del fenomen valencià podria ser objecte d'una indagació en profunditat que il·lustraria el concepte de contraplanificació lingüística i que resultaria molt útil per als investigadors i els tècnics d'arreu del món. Encara que aquest hipotètic treball no està disponible, sí que hi ha nombroses referències, en la bibliografia sociolingüística i en diversos assaigs amb intencionalitat cívica i política (Bello 1988 i Burguera 1991; vegeu també L'Avenç, maig de 1997), a la creació deliberada i planificada d'una resposta als projectes de normalització del valencià.

Els autors coincideixen en una teoria de la conspiració que podria semblar un fruit de la paranoia dels vençuts, però no deixa de ser versemblant. L'estat va invertir no pocs recursos econòmics i humans a generar un moviment involucionista que trobà ràpidament aliats entre les élites tardofranquistes locals i algun mitjà de comunicació amb una influència gens menyspreable. Aquesta maquinària de contraplanificació va elaborar un discurs alternatiu a aquell que estava esdevenint hegemònic: bàsicament, "el valencià no és català". Basant-se en una tradició nominal particular pel que fa a la llengua, en un sentiment particularista també molt arrelat, en la formació deficient d'alguns sectors de la societat i sobretot en la inèrcia de la substitució lingüística i l'autoodi, es van posar en marxa una sèrie de mecanismes de reproducció del discurs —gràcies sobretot a un determinat diari— que han tingut uns resultats notables: la conflictivització d'una part del procés de normalització que semblava tancada (la normativització) i la consolidació de la tendència a la substitució pel castellà.

Si algú es decideix a dur a terme aquesta recerca, haurà d'investigar les causes últimes de tot

aquest esforç i de tantes inversions, i segurament descobrirà motivacions econòmiques i geoestratègiques de pes. És evident que, al País Valencià, una part significativa de les élites econòmica i política no solament s'han oposat a qualsevol tipus de planificació normalitzadora del valencià, sinó que han engegat la contraplanificació de què parlàvem. Enfront, una part de l'elit intel·lectual, amb un suport polític i econòmic mínim, continua defensant el model inicial. La gran majoria dels quadres dirigits del país, davant la confrontació, es posicionen tímidament o s'abstenen, la qual cosa, des del punt de vista sociolingüístic, equival a posar-se del costat de la llengua dominant, és a dir, del procés de substitució. Mentre dure l'enfrontament, doncs, la victòria és per als contraplanificadors.

Les motivacions profundes de la contraplanificació, al marge de les actituds i dels valors personals dels promotors —i sobretot dels seguidors—, poden ser econòmiques i geoestratègiques. Els historiadors expliquen els resultats diferents de la renaixença catalana i valenciana com el fruit d'uns interessos econòmics divergents: proteccionistes els uns, lliurecanvistes els altres. Així, en un cas les élites haurien estat interessades a instrumentalitzar i rendibilitzar políticament el fet diferencial, mentre que en l'altre no. El catalanisme cultural madurà en un moviment polític hegemònic, mentre que el valencianisme polític no passà mai de ser una opció marginal enfront d'un espanyolisme militant que abasta tot l'espectre ideològic. Aquesta insuficiència, des del nostre punt de vista, explicaria el comportament mimètic respecte de Catalunya que s'hi produí més tard, des dels anys 60 fins avui mateix.

I és que potser València, com a ciutat i com a país, no necessita —o no necessiten les seues élites— un moviment polític, cívic i cultural que conduís a la normalització planificada del valencià i, de manera consegüent i paral·lela, a l'enfrontament ideològic amb Madrid. Fa alguns anys que es va començar a parlar de l'existència objectiva d'un eix econòmic mediterrani que, en el marc de la descentralització de l'estat i de la transferència de poder a les institucions comunes de l'Europa unida, reforçaria els lligams socials i culturals dels territoris de llengua catalana, i contribuiria, per tant, a la normalit-

zació del valencià (Ninyoles 1992). El valencianisme —i, en conseqüència, els impulsors de la idea de normalització lingüística— s'ha dedicat a repetir aquesta idea sense reflexionar-hi massa.

Si tan clar és que els interessos dels valencians i dels catalans són comuns, com és que les élites locals valencianes no se n'adonen? El seu suposat analfabetisme tel·lúric mai no els ha impedit de fer comptes. Potser el que passa és que els interessos de les élites catalanes i els de les valencianes són els mateixos, però no són comuns. És a dir, el fet d'estar a l'eix mediterrani els converteix en competidors —per un mercat, per una posició geoestratègica— més que no pas en aliats que es complementen.

Vegem, per exemple, el cas del comerç exterior, que, com és sabut, constitueix un factor estratègic de primer ordre en l'economia valenciana. A Europa, el 35% del mercat intracomunitari i el 85% de les exportacions es vehiculen a través dels ports. El port, amb totes les infraestructures logístiques annexes, és la porta de comunicació dels mercats, un factor clau de competitivitat del territori on s'ubica (Aznar 1997). Pel port de València passa el 40% del comerç exterior del País Valencià. L'hinterland estructural o zona d'influència del port de València té un radi de 300 Km, inclou Madrid i arriba a Barcelona. D'altra banda, la seua localització estratègica el converteix en una potència distribuïdora en el Mediterrani occidental, per la proximitat a l'eix transoceànic Suez-Gibraltar. En aquest context, els competidors immediats del port de València són Algesires i Barcelona.

Quant al tràfic de contenidors, el d'Algesires, en la mesura que és el més pròxim a l'eix esmentat, encapçala el grup. El 1995 hi van passar 1.155.000 contenidors, enfront dels 689.000 de València i els 672.000 de Barcelona. Però, si examinem les dades referides només al tràfic de contenidors amb origen o destinació a l'hinterland estructural o zona d'influència de cada port, és a dir, si n'excloem el trànsit, el port d'Algesires es veu reduït a 101.000 contenidors. La veritable competència per l'hegemonia a l'hinterland s'estableix entre Barcelona, amb 531.000 contenidors, i València, amb 549.000.

València i Barcelona són dues ciutats amb dos rerepaïsos que s'interseccionen, més enllà de les

divisions administratives i de les fronteres mentals. És lògic que les élites dels dos països —especialment les que tenen més interessos que l'estricta especulació intel·lectual a la torre d'ivori— elaboren estratègies divergents per assegurar-se el control del territori. Catalunya ha optat per convertir en poder polític la diferència cultural mitjançant la creació d'una ideologia nacional alternativa a l'estat, que té la màxima expressió en una planificació lingüística normalitzadora. València, en canvi, està còmoda en el seu paper de port de Madrid: no necessita enfrontar-s'hi; en tot cas, l'enfrontament es produirà amb Barcelona. En el fons, si hem de ser objectius, es tracta d'un enfrontament per la supervivència —econòmica, s'entén, que no cultural. Al cap i a la fi, en l'àmbit cultural català, València no passa de ser perifèria. I, posats a ser perifèrics, millor ser-ho d'una ciutat complementària, com és Madrid, que d'una de competidora.

Sens dubte, Marx fou massa estricte quan va dir que la infraestructura determina la superestructura. Però és clar que quan la ideologia establerta ens condueix ja, inercialment, per un determinat camí, difícilment es prendrà un nou rumb si les condicions econòmiques objectives —la infraestructura— no el marquen clarament.

Així doncs, el pas següent dels contraplanificadors serà convertir la contraplanificació en planificació. És a dir, oficialitzar la contraplanificació. Encara que potser ni cal: la inèrcia juga a favor seu, i és més barata.

Bibliografia: AZNAR, Rafael (1997) "Marketing de un territorio", comunicació presentada al curs sobre Comunicació y marketing de los lugares, Universitat Politècnica de València, maig de 1997, exemplar fotocopiado.

BELLO, Vicent (1988) La pesta blava, València, Eliseu Climent Editor.

BURGUERA, Francesc de P. (1991) És més senzill encara: digueu-li Espanya, València, Eliseu Climent Editor.

EASTMAN, Carol (1983) Language Planning: an Introduction, San Francisco, Chandler & Sharp Publishers, Inc.

L'Avenç. La transició al País Valencià, núm. 214, maig de 1994.

NINYOLES, Rafael L. (1992) El País Valencià a l'Eix Mediterrani, València, L'Eixam. 9

L A N O S T R A C U I N A

D O L Ç A

Gató (gateau) d'ametlla

*Pastís mallorquí***Ingredients:**

250 gr. d'ametlla mòlta, 250 gr. de sucre, set ous, canyella en pols, pell ratllada de llimona, mantega i farina.

Preparació:

S'enllarda amb mantega el motlle i s'hi posa un pols de farina. S'espolsa, cap per avall, per fer caure la farina que sobra.

Es barreja l'ametlla, el sucre, els rovells, la canyella i la pell ratllada de llimona. Es baten les clares a punt de neu i s'hi afegeixen, remenant-ho amb suavitat. S'emmotlla i s'enforna a 120°C. Quan, punxant-lo amb una broqueta, surti neta, ja és cuit.

Tambor d'ametlla

*També mallorquí. És quasi igual que el torró d'Alacant***Ingredients:**

300 gr. d'ametlles crues, 450 gr. de sucre, un raiget de cafè, una mica de mantega, aigua i mitja llimona.

Preparació:

S'escalden les ametlles en una cassola amb aigua bullint, es treuen i es pelen. Després, es posen en una cassola, a poc foc, amb el sucre i es remena amb una espàtula de fusta. Quan el sucre sigui fos, s'hi tira un raiget de cafè, es remena bé i s'apaga el foc així que comenci a agafar color. Es frega el taulell amb un tros de mantega i s'aboca la cassola al damunt.

S'escampa, formant una capa prima, empenyent la massa amb la mitja llimona. Abans no es refredi, es talla a quadres, perquè un cop fred no es talla bé.

Robiols

Mallorquí, encara

LA PASTA

Ingredients:

1.200 gr. (aproximadament) de farina fluixa, 130 gr. de sucre, 330 gr. de llard, dos rovells d'ou, dues tasses per al cafè d'oli i dues d'aigua o bé de suc de taronja.

Preparació:

S'escalfa una mica l'aigua. Es barregen tots els ingredients, menys la farina, fins que la mescla sigui homogènia; llavors s'hi va afegint la farina, tot remenant-ho, fins que la pasta comenci a desenganxar-se dels dits. S'estén sobre la taula enfarinada, amb un corró, també enfarinat. Es pot oliar, en comptes d'enfarinar.

ELS FARCIMENTS

1) Robiols de brossat

Ingredients:

Un quilo de mató, ben escorregut, 750 gr. de sucre, pell ratllada de llimona, un tronquet de canyella i dos rovells d'ou.

Preparació:

Es posen en una cassola, al foc, el mató, el sucre, la pell de llimona i la canyella. Es remena fins que sigui fos. Es deixa refredar i, quan sigui tebi, es treu el tronquet de canyella i s'hi afegeixen els dos rovells d'ou.

2) Robiols de confitura

Ingredients:

Confitura d'albercoc i de cabell d'àngel i ametlla torrada.

Preparació:

Es barregen, a parts iguals, confitura d'albercoc i de cabell

d'àngel. S'hi pot afegir un pols d'ametlla picada.

LES PECES

Preparació:

Es fan discs de pasta, d'uns 15 cm. de diàmetre, ben primos. S'hi posa el farciment i es pleguen pel mig. Es tanquen prement la vora amb les punxes d'una forquilla. Quan són cuits, s'enfarinen amb sucre llustre.

Coca d'albercocs

Ingredients:

Per a la pasta: 500 gr. de farina de força, 200 gr. de sucre, 100 gr. de llard, 33 gr. de fomer, 3 ous, un got petit d'aigua tèbia, 400 gr. de puré de patata. Per al guarniment: uns quants albercocs, ben dolços; un pols de sucre granat i sucre llustre.

Preparació:

En un cossi, es dilueix el llevat en aigua tèbia, s'hi afegeix el llard i el puré de patata. Es treballa fins que resulti una pasta homogènia i s'hi afegeixen els 200 gr. de sucre i els ous.

Quan la pasta ha lligat, s'hi afegeix la farina. Es treballa una mica amb l'espàtula i es deixa pujar.

Quan ha pujat bastant, es torna a treballar bé, amb les mans oliades. S'olia lleugerament un motlle gros i s'hi posa la pasta. N'hi ha de quedar un gruix d'un dit. Es deixa que torni a pujar. Llavors, es guarneix amb mitjos albercocs en almívar o naturals, si són ben dolços i un pols de sucre granat. S'enforna. Quan la coca és cuita, s'enfarina amb sucre llustre.

Coca de llardons

El costum és barrejar els llardons mòlts amb la pasta; a mi m'agrada més com diré. Està inspirada en una coca de llardons amb pasta de full que fan a Arbúcies (La Selva).

Ingredients:

500 gr. de pasta de pa, adobada amb 75 gr. de llard; 200 gr. de llardons, un ou, sucre, un bon grapat de pinyons, farina i oli.

Preparació:

Es tira un pols de farina sobre la taula. Si s'ha comprat la pasta sense adobar, s'hi barreja el llard i es treballa fins que se'l begui. S'estén fins a formar un rectangle, deixant-la tan prima com es pugui. Es talla pel mig, que quedin dues peces iguals: el baix i la tapa.

Es trinxen una mica els llardons. S'escampen unes gotes d'oli sobre la llauna i s'hi posa una de les peces de pasta. S'hi escampen els llardons al damunt i es cobreixen amb l'altra peça de pasta. Es clou bé, pessigant. Es bat l'ou i s'escampa damunt la coca. Després s'hi tira un bon pols de sucre i els pinyons. Quan el forn agafi els 150°C, s'enforna la coca i es deixa pujar. Quan hagi pujat, es posa el termòstat a 200°C. Es desenforna quan tingui bon color.

Orelletes

Ingredients:

500 gr. de farina, 150 gr. de sucre, tres ous, mitja tasseta d'oli, una copeta d'anís, mitja copeta de moscatell, essència de vainilla, una mica de pell de llimona ratllada, sal i oli.

Preparació:

Es posa la farina dins un gibrell, es fa un clot al mig i s'hi posa el sucre, els ous, l'oli, l'anís, el moscatell, unes gotes de vainilla, les ratlladures de pell i un pessic de sal. Es pasta fins que s'hagin integrat tots els ingredients i formin una massa suau. Es divideix la pasta en peces d'uns 20 gr. i se'ls dona forma de bola. Es deixen reposar en un lloc calent, tapades amb un drap, durant una mitja hora curta. S'escalfa l'oli de la fregidora. Llavors, s'escampa una mica d'oli sobre el marbre i s'aplanen les boletes amb el corró, fins que quedin ben primes.

Es poden acabar d'aprimar, posant el disc de pasta sobre

un puny clos i anant estirant per tot el volt, amb l'altra mà. Es posa el disc de pasta a la fregidora i s'empeny pel centre amb un bastó, a fi de que es submergeixi en l'oli. Així que s'hagi embutllolat, se li dona la volta; en un moment quedarà daurada i ja es pot treure. Es van fregint totes les orelletes, de la mateixa forma. Un cop fregides, s'hi tira sucre pel damunt.

Bunyols de l'Empordà

Ingredients:

Per al llevat: 100 gr. de pasta de pa, 60 cm³. d'aigua tèbia, 5 gr. de llevat de forner i la farina que admeti per a què resulti una pasta mitjanament ferma. Per a la pasta: el llevat anterior, reposat fins que hagi pujat bé, 100 gr. de sucre, un pessic de sal, 60 cm³. de llet tèbia, 5 ous, 500 gr. de farina, comí i pell ratllada de llimona. Oli per fregir la pasta i mel i sucre per sucarr-los o per tirar-ho damunt.

Preparació:

Es barregen els ingredients del llevat i es pasten bé. Es deixa llevar, amb una gota d'oli fregada al damunt i tapat amb un drap, en un lloc càlid. Quan hagi fermentat, es barreja amb els altres ingredients de la pasta i es treballa fins a que resulti totalment homogènia.

S'escalfa l'oli, procurant que no es cremi. Quan sigui calent, s'hi comencen a fregir els bunyols. Es formen agafant, amb la mà oliada, la pasta a l'entorn de l'índex i deixant-la caure dins l'oli. A mesura que estan fregits, es van posant a escórrer.

Es serveixen amb el sucre o la mel pel damunt, o bé sense amanir-los, amb la mel i el sucre en sengles bols, per a que cadascú suqui al seu gust.

Xurros

Ingredients:

Per a la pasta, mig litre d'aigua, 5 gr. de sal, 75 gr. d'oli i mig quilo de farina, aproximadament. Per fregir-los, una fregidora plena d'oli. Una mica de sucre per ensucrar-los.

Preparació:

Es posa a bullir en un cassó l'aigua amb l'oli i la sal. Quan arrenqui el bull, s'hi tira la farina des d'un colador de malla, remenant sense parar amb una espàtula de fusta. Cal que la barreja quedi mitjanament espessa. Es va remenant fins que la pasta, fent una bola al voltant de l'espàtula, es desenganxi del cassó. Llavors es posa en una màniga amb un cornet d'estrella i es raja sobre l'oli calent, fent cercols. Quan el xurro tingui una cara cuita, es tomba. Quan estigui fregit, es posa a degotar sobre un paper. Després, es talla a trossos i s'ensucren, posant-los dins una bossa de paper amb una mica de sucre i sacsejant-los bé.

Belgues

Ingredients:

200 gr. de farina, 10 gr. de llevat de pastilla, 130 gr. de llet, 100 gr. de mantega, 3 gr. de sal i el sucre que admeti.

Preparació:

Es fa un pou amb la farina, s'hi posen 110 gr. de llet al mig i s'hi dissol el llevat. Després, s'hi va incorporant la farina, fins a formar un pastó, que es deixa fermentar, tapat amb un drap. Quan ha pujat, es dissol la sal en la resta de llet i es barreja amb la pasta, junt amb la mantega, fins que quedi una pasta que es desenganxi dels dits. Es posa un munt de sucre sobre el marbre i se'n escampa una mica. Es divideix el pastó en boletes, que es van funyint sobre el sucre escampat, tot tornant-ne a escampar a mesura que el vagi absorbint.

Després, s'estira cada bola, fent-ne una tira prima que es posa sobre una llauna del forn.

S'engega el forn, a uns 140°C. Es deixen tornar a pujar i, al moment d'enfornar-les, es senyalen uns talls amb el ganivet, per poder-les trencar bé, un cop cuites. S'enfornen i es treuen quan ho són.

En això diuen progrés?

PER CLIMENT GARAU DE LLUCMAJOR

TEL. 971 665 336

Mallorca es pot comparar,
A una vaca de llet,
aquest servei ella ha fet,
des que la varen crear.
De sa llet alimentà,
Sa gent de sa població,
Aliment superior,
Això es pot considerar.

Sa brossella ell emprava,
Pel seu elaborament,
Un formatge excel·lent
Molta de gent en menjava.
Xerigot se destinava
Per engreixar animals,
Eren aliments molt grans,
Que bon resultat donava.

Els vedells d'aquella vaca,
Los solien engreixar,
La gent se interessà,
Un bon interès donava.
Se seva carn se emprava,
Per un consum general,
Així tot el personal,
Aquella carn alabava.

Lo verjo va acabar,
Entrà sa dolenteria,
Sa química s'introduïa,
Pel seu temps molt avançar.
I també color donar,
Amb un sentit vermellós,
A molts de consumidors,

Es color los captivà.

Després de examinats,
Per senyalats manescals,
Uns resultats molt fatals,
Es bou hauria causats.
Es pinso va ser privat,
Castigat el qui en daria,
Per lo vell s'inclinaria,
Que donàs bon resultat.

A dins Mallorca hi havia,
Grosses guardes de ovelles,
Ses possessions n'eren plenes,
Molt bon rendiment daria.
La cabra acompanyaria,
Dins el sector des munyir,
Grosses gerres se n'omplí,
Dolça com se melvasia.

Els grans sementers estaven,
Ben poblats pels ametlers,
Vorerers de garrovers,
Que els animals sustentaven.
Ses ovelles s'engreixaven,
D'aquella fulla caiguda,
N'era molt grossa ajuda,
S'estiu tota l'aplegaven.

El pagès en aquell temps,
No se podia queixar,
Ell ho podia contar,
Tenint tants molts d'elements.
Caragols dematiners,

Conills i llebres que hi havia,
Gallina i colom tenia,
Per coure el seus condiments.

S'aturat no existia,
Treball n'hi havia abundant,
Sa gent anava lluitant,
Conformitat hi havia.
Cada qual s'arreglaria,
Tenint menjar assegurat,
De carn i gros pa de blat,
Sa gent d'això en vivia.

Pocs malalts en aquell temps
La gent podia contar,
Aquest fet ho demostrà,
Mèrits dels bons aliments.
Els metges eren presents,
Donant se herbes bullides,
I s'oli de cent florines,
Que curaven els pacients.

A dins cap poble hi havia,
Un servici sanitari,
Es metge feia es calvari,
A peu se passejaria.
A sa casa aniria,
De un malalt senyalat,
Algun era traginat,
Sa monja l'assistiria.

Molts morien de vellesa,
Sense ésser medicats,
Feien els treballs forçats,
Emprant la seva fermesa.
Sa gent anava desmesa,
Cap a guanyar el jornal,
No se temia des mal,
Per defensar sa pesseta.

Una presó hi havia,
Situada dins Ciutat,
De pres allà castigat,
Molt poc se'n hi trobaria.
Sa honra es demostraria,
des personal mallorquí,
aquell que hi varen dur-hi,
tot es concepte perdria.

Quin món tan molt canviat,
Que tenim a dins Mallorca,
Com bou que s'obri sa porta,
Per ell ésser toreat.
No fa por s'autoritat,
Ni ses ordres establertes,
Se'n riuen d'aquestes xarxes,
Que va aprovar el Senat.

Fan falta molts d'hospitals,
Per servir sa gent tarada,
Ella molt ha augmentada,
Els metges no són bastants.
S'han presentats molts de mals,
Mals que abans desconeixien,
Diferent ritme durién,
Dormint ses hores cabals.

Moltes de presons fan falta,
Per tancar lo pecador,
Avui no se te temor,
Ni a son pare ni sa mare.
Sa gent jove disparada,
A dins sa gran novetat,
Un problema complicat,
El te sa gent que comanda. Ω

UC

Des que no hi ha eleccions

Des que no hi ha eleccions,
sa gent pareix que va trista,
que no es fan reunions
ni es veu cap propagandista,
i es que vol sentir sermons
ha d'anar camí de missa.

D' aquest partit n'hi ha molts:
tothom és socialista,
Ses dones totes ho son,
i resen i es mortifiquen
i fan grans oracions
pregant per sa seua fiia,
que la puguem casar engony,
que l'any passat ja patia.

Jo també vaig patir prou
però encontrei medicina,
que a Eivissa hi ha metges bons,
no s'ha de sortir de s' illa,
que fan operacions
que casi pareix mentida.

Des que no hi ha eleccions,
sa gent pareix que va trista,
que no es fan reunions
ni es veu cap propagandista.

Tot ha anat prosperant molt,
sa cosa marxa i camina,
que ja tenim camions
a tots es pobles de s' illa,
dos fàbriques de licors
i una de calça i puntilla,
i han fet un teatro nou
que hi canten bones artistes,
museu i joc de futbol,
garatge de biclistes,
però no hi ha eleccions i
sa gent pareix que va trista.
(Popular).

Es pobres no podem viure:

Es pobres no podem viure,
sempre hem d'anar de rancó,
treballant i coguent sitges,
per pagar es recaudadors,
que fumen i no estalvien,
sempre tabac d'es mellor.

Van de botiga en botiga
beguent i fent la raó,
menjant-se alguna gallina
i algun pollastre capó.

Jo he de menjar pa i sardines,
guixes i algun ciuró.
l'Espanya va de fallida
per falta de regit bo,
que va perdre Filipines
i Cuba que era mellor,
i ara perdrà ses tres illes,
Mallorca, Eivissa i Maò,
que arriba sa república
amb bona condició.

Tots farem un crit de viva
amb molta força i valor,
que es pobres no podem viure,
sempre hem d'anar de rancó. Ω
(Popular)

L'ESTEL

BOLLETÍ DE SUBSCRIPCIÓ

Nom.....
.....
Adreça.....
.....C.P.....
Població.....
C.I.F.....Tel.....

M'interessa una subscripció

ANUAL 4.000 PTS (24,04 euróns)

Rebut domiciliat a un banc o caixa

Banc/Caixa.....
Adreça.....
Núm. entitat.....Núm. sucursal.....
Compte núm.....

Firma

**Ompliu aquesta tarja i envia-la al
Apartat de Correus 124
07600 s'Arenal de Mallorca**